

Anne Mikkola

POIS SYRJÄSTÄ-HANKKEEN TOIMINNALLISET
SELVIITYMISPELI-VANHEMPAINILLAT
VANHEMPIEN KOKEMANA

Hoitotyön koulutusohjelma

2016

POIS SYRJÄSTÄ-HANKKEEN TOIMINNALLISET SELVIYTYMISPELI-VANHEMPAINILLAT VANHEMPIEN KOKEMANA

Mikkola, Anne

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Hoitotyön koulutusohjelma

marraskuu 2016

Ohjaaja: Hannula, Erja

Sivumäärä: 42

Liitteitä: 7

Asiasanat: selviytymispeli, toiminnallisuus, kasvatuskumppanuus, vanhemmuus

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää vanhempien kokemuksia Pois syrjästä-hankkeen toiminnallisista Selviytymispeli- vanhempainilloista. Tavoitteena oli kehittää Selviytymispeli-illan käytäntöjä saadun palautteen avulla. Tutkimuskysymyksinä oli: mitä hyvää Selviytymispeli-vanhempainilloissa oli vanhempien kokemana? Mitä huonoa Selviytymispeli-vanhempainilloissa oli ja miten Selviytymispeli-vanhempainiltoja voitaisiin kehittää?

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena puolistrukturoidulla sähköisellä kyselylomakkeella (N=16). Kyselylomake sisälsi kolme informatiivista valintakysymystä ja kolme avointa kysymystä. Kyselylomakkeet lähetettiin Wilma-sähköviestijärjestelmän kautta Friitalan ja Vanhakylän koulun kuudensien luokkien vanhemmille. Sähköinen kysely toteutettiin syyskuussa 2016. Analyysimenetelmänä käytettiin induktiivista analyysia, jossa teoria rakennettiin havaintojen pohjalta.

Tutkimustuloksista ilmeni, että vanhemmat kokivat Selviytymispeli-vanhempainillan vanhemmuutta ja kasvatuskumppanuutta tukevana. Vanhempainillan sisältö tarjosi vertaistukea ja tuki koulun ja kodin yhteistyötä. Selviytymispeli-vanhempainillassa koetut negatiiviset tekijät liittyivät illan toteutukseen ja ryhmätyöskentelyyn liittyviin seikkoihin. Vanhemmat kokivat vanhempainiltaan käytetyn ajan liian vähäisenä ja vieraiden kanssa ryhmässä olon hankalana. Vanhemmat antoivat kehitysideoita Selviytymispeli-vanhempainiltaan, etenkin ryhmä- ja rastityöskentelyyn. Vanhemmat toivoivat vähemmän rasteja ja vaihtelua keskustelunaiheisiin. Vanhemmat toivoivat myös ryhmäjakojen tekemistä etukäteen ja että vanhempia olisi ryhmissä vähemmän. Vanhemmat toivoivat vanhempainillan alkuun ryhmäytymistehtävää. Selviytymispeli-vanhempainiltaan osallistuneet vanhemmat olivat kokonaisuudessaan tyytyväisiä illan sisältöön.

Vanhemmilta kerätty tieto auttaa Selviytymispeli-vanhempainiltojen käytäntöjen kehittämässä jatkossa. Tuloksista kävi ilmi myönteisiä Selviytymispeli-vanhempainillan käytäntöjä, mutta myös kehittämisideoita joilla Selviytymispeli-iltojen käytäntöjä voidaan kehittää jatkossa.

PARENTS EXPERIENCIES OF “OFF THE IGNORANCE”-PROJECTS FUNCTIONAL “SURVIVAL GAME”-PARENTS EVENINGS

Mikkola, Anne

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in nursing

Joulukuu 2016

Supervisor: Hannula, Erja

Number of pages: 42

Appendices: 7

Keywords: Survival-game, functionality, educational partnership, parenthood

The purpose of this study was to examine parents' experiences of *Pois syrjästä* (Off the ignorance) project's operational *Selviytymispeli* (Survival game)-parents' evenings. The aim is to develop *Selviytymispeli* parents' evenings feedback from previous form. The research questions were: what was good in *Selviytymispeli* parents' evenings? What was bad in *Selviytymispeli* parents' meetings and how to develop *Selviytymispeli* parents' evenings? The research was conducted as a qualitative study semi-structured electronic questionnaire (N = 16). The questionnaire included three-choice questions and three open questions. Questionnaires were sent to parents of the sixth grade in *Friitala* and *Vanhakylä* school through *Wilma* e-messaging system. The electronic survey was conducted in September 2016. The inductive analysis was used method of analysis. The theory was built on the basis of the findings.

The results showed that parents felt *Selviytymispeli* parents' evening offered parenting education and support of partnership. *Selviytymispeli* parents' evening offered peer support and co-operation between school and home. Negative factors experienced by the *Selviytymispeli* were related to the implementation and team work-related issues. Parents felt that too little time was devoted to a *Selviytymispeli* parents' evening. Parents felt awkward with the unfamiliar guests of the group. Parents gave ideas for developing the *Selviytymispeli* parents' evening, related to group and control work. The parents hoped fewer check marks and variation of discussion topics. The parents hoped the group division to be done in advance and that the parents would be less in groups. The parents hoped for the beginning of parental evening activities promoting group spirit. The parents were satisfied with the content of the evening. Data collected from parents will help to improve *Selviytymispeli* parents' evenings.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KASTE- HANKE.....	7
3	POIS SYRJÄSTÄ-HANKE	8
3.1	Verkostomaisen yhteistyön kehittäminen	9
3.2	Ylisukupolvisten ongelmien ehkäisy	9
4	VANHEMMUUS	10
4.1	Kasvatuskumppanuus	11
5	SELVIYTYMISPELI-VANHEMPAINILLAT	12
5.1	Toiminnalliset vanhempainillat	13
5.2	Dialogisuus toiminnallisissa vanhempainilloissa	14
6	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	15
7	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	19
8	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	19
8.1	Laadullinen tutkimus	19
8.2	Aineiston keruumenetelmä	20
8.3	Kohderyhmä ja taustatiedot	21
8.4	Aineiston analyysimenetelmä	23
9	TUTKIMUKSEN TULOKSET	27
9.1	Selviytymispeli-vanhempainiltaan liittyvät myönteiset tekijät.....	27
9.2	Selviytymispeli-vanhempainiltaan liittyvät negatiiviset tekijät.....	29
9.3	Vanhempien antamat kehitysideoita Selviytymispeli-vanhempainiltoihin.....	30
9.4	Yhteenveto vanhempien kokemuksista Selviytymispeli-vanhempainilloista.....	32
10	POHDINTA.....	33
10.1	Tulosten tarkastelu	33
10.2	Pohdinta ja johtopäätökset	35
10.3	Tutkimuksen luotettavuus	37
10.4	Tutkimuksen eettisyys	39
10.5	Pohdintaa opinnäytetyön prosessista	41
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kiinnostuin Selviytymispeli- vanhempainilloista niiden toiminnallisen luonteen sekä lapset että vanhemmat yhdistävän idean vuoksi. Selviytymispeli toteutetaan koulussa, mutta opettajat eivät osallistu varsinaiseen toteutukseen. Vanhempainillan toteuttavat kunnan perustoimijat, jotka toimivat yhteistyössä koulun kanssa, kuten sosiaalityö, seurakunta ja kouluterveydenhuolto.

Kodin ja koulun välisen yhteistyön merkityksestä on tutkimustietoa, joka tukee tiiviimmän ja vanhemmat enemmän mukaan ottavien menetelmien käyttöä. Tulevaisuuden ala- ja yläkouluissa vanhempien rooli osana koulun toimintakulttuuria tulee lisääntymään. Vanhemmat nähdään vahvuutena ja heidän näkemyksiään koulun kehittämisessä arvostetaan. Opetussuunnitelman perusteissa vanhempien osallisuus nähdään tärkeänä osana koulujen toimintakulttuuria, jossa vanhemmat ovat tervetulleita kouluihin muulloinkin kuin avoimien ovien päivänä tai heidän kanssaan sovitaan muustakin kuin rahankeruusta. Kasvatuskumppanuuden kehittyminen kodin ja koulun välillä kysyy kohtaamisia, keskustelua ja yhteistä arvopohjaa, jossa ytimenä on lapsen etu ja oppiminen. Panoksellaan vanhemmat voivat olla osaltaan tukemassa opettajan opetus-tehtävää ja vahvistamassa luokan hyvinvointia ja hyvää yhteishenkeä. Selviytymispeli- vanhempainillat tarjoavat mahdollisuuden oppilaiden, vanhempien, koulun ja tärkeiden yhteistyötahojen yhteen kokoontumiselle. Illan aikana voidaan yhdessä pohtia tärkeitä lasten ja perheiden elämää koskettavia asioita, tutustua. Selviytymispeli-vanhempainillat parhaimmillaan lisäävät kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä lasten parhaaksi. (Siimes 2015, 2; Suomen Vanhempainliitto 2015, 20-21.)

Selviytymispeli-vanhempainiltoja toteutettiin vuoden 2015-2016 aikana Ulvilan alueen kouluissa. Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää Selviytymispeli-vanhempainillan käytäntöjä saadun palautteen avulla keräämällä 6-luokkalaisten vanhempien kokemuksia Selviytymispeli-vanhempainillasta Friitalan ja Vanhakylän kouluissa. Tut-

kimuskysymyksenä ovat mitä hyvää Selviytymispeli-vanhempainilloissa oli vanhempien kokemana? Mitä huonoa Selviytymispeli-vanhempainilloissa oli ja miten Selviytymispeli-vanhempainiltoja voitaisiin kehittää.

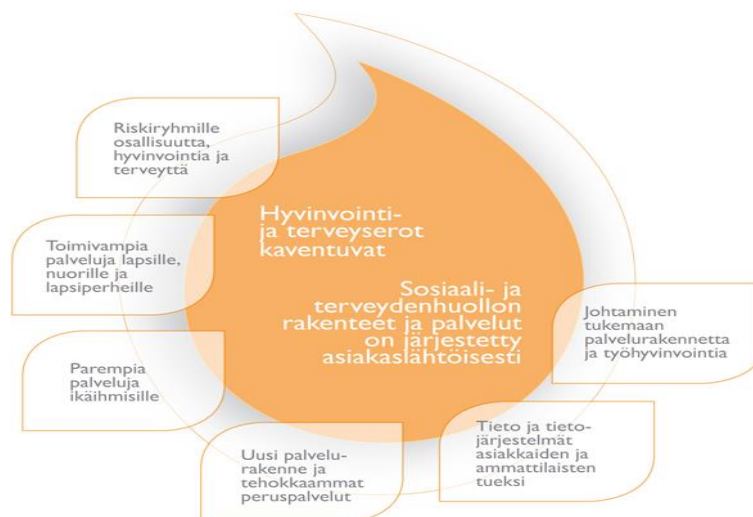
2 KASTE- HANKE

Kaste on valtioneuvoston joka neljäs vuosi vahvistama sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja toteutuksesta annettuun lakiin perustuva kehittämisohjelma toteutettiin vuosina 2012-2015. Kaste-ohjelman uudistustarpeet ovat kansalaisten ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden esille nostamia. Kaste myös määrittelee alan uudistustyön tavoitteet ja menetelmät niiden saavuttamiseksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012, 4-5.)

Kaste-ohjelman avulla uudistetaan suomalaista sosiaali- ja terveystaloutta kaventamalla hyvinvointi- ja terveyseroja ja uudistamalla sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita ja palveluja asiakaslähtöisesti. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2016.)

Kaste-ohjelman tavoitteisiin pyritään kuudella toisiaan täydentävällä osaohjelmalla, ”joissa parannetaan riskiryhmien mahdollisuutta osallisuuteen, hyvinvointiin ja terveyteen. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluja uudistetaan. Ikäihmisten palvelujen rakennetta ja sisältöä uudistetaan. Palvelurakennetta ja peruspalveluja uudistetaan. Tieto ja tietojärjestelmät saatetaan asiakkaiden ja ammattilaisten tueksi. Johtamisella tuetaan palvelurakenteen uudistamista ja työhyvinvointia.” (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2016.)

Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla on ohjelman strateginen johtaminen, säädösvalmistelu ja eri keinoin tapahtuva ohjelman toteutus. Ohjelman alueellisesta toimeenpanosta vastaavat alueelliset johtoryhmät. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) yhdessä Työterveyslaitoksen (TTL) kanssa vastaavat valtakunnallisista kehittämistoimenpiteistä ja säädösvalmistelusta tukemalla omalla asiantuntijuudellaan kuntien kehittämistyötä. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2016.)

Kuvio 1. Kaste-ohjelman tavoitteet ja osaohjelmat. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2016)

3 POIS SYRJÄSTÄ-HANKE

Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä hallinnoi kolmea Kaste-rahoitteista hanketta, joissa sotepalveluita kehitettiin lapsista vanhuksiin. ”Pois syrjästä”-hanke syventyi 1.1.2014-31.10.2016 lasten ja nuorten syrjäytymisen ja ylisukupolvisen ongelmien ehkäisemiseen. Päämääränä on peruspalveluja kehittämällä ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä. Hankkeen lähtökohtana on mahdollisimman varhainen tuki lasten, nuorten ja heidän perheidensä ongelmatilanteissa sekä verkostomaisen yhteistyön kehittäminen lasten, nuorten ja perheiden kanssa. Kehittämistyön pääteeman muodostavat verkostomainen yhteistyö ja ylisukupolvisten ongelmien ehkäiseminen. Hankkeeseen osallistui kuntia ja kuntayhtymiä eri puolilta Satakuntaa kuten Eurajoki, Harjavalta, Huittinen, Köyliö, Luvia ja kuntia Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymän alueelta PoSasta (Honkajoki, Kankaanpää, Siikainen). Omia toimintakokonaisuuksiaan projektissa toteuttivat Sairaanhoitopiiri, Rauma, Salo ja Säskylä. Erilliset toimintakokonaisuudet kuitenkin tukivat hankkeen yhteisiä tavoitteita. (Satakunnan sairaanhoitopiirin www-sivut 2016).

3.1 Verkostomaisen yhteistyön kehittäminen

Hanke pyrkii vahvistamaan jo olemassa olevia verkostoja. Yhteistyöhön sosiaali- ja terveydenhuollon osaajien rinnalle otetaan myös järjestöjen, yksityissektorin, oppilaitosten, kulttuuri- ja liikuntatoimen sekä muiden potentiaalisten kumppaneiden edustajia. Yhteistyötä lisäämällä saadaan aikaan monipuolisempia palveluja. Vanhempia tuetaan kasvatustehtävässään ja vanhemmuudessa. Lapsi, nuori tai hänen vanhempansa otetaan vahvasti mukaan mietittäessä miten apua ja tukea voitaisiin parhaiten antaa ja heitä kuunnellaan heidän asioidensa käsittelyssä. Perustason toimijoiden osaaminen kasvaa erikoistason henkilöstön siirtäessä tietoa mentoroinnin kautta eteenpäin. Tavoitteena on, että hankkeen päättyessä hankkeessa käytössä olleet toimintamallit otetaan aktiivisesti käyttöön ja hankkeeseen osallistuvilla kunnilla on yhteneväiset toimintamallit ja menetelmät, joita käytetään samoin eri organisaatioissa. (Satakunnan sairaanhoitopiirin www-sivut 2016.)

3.2 Ylisukupolvisten ongelmien ehkäisy

”Pois syrjästä”- hankkeen tavoitteena on ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä ja vähentää ylisukupolvista syrjäytymiskierrettä. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus tarkoittaa vanhempien hyvinvoinnin ongelmien siirtymistä tai jatkumista heidän lapsilleen. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuudessa ei ole kysymys ainoastaan yksilön ongelmista, vaan se on heijastusta myös laajemmasta sosiaalisesta ongelmasta ja yhteiskunnallisista tekijöistä. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus ilmenee mm. mahdollisuuksien epätasa-arvoisena toteutumisenä esimerkiksi kouluttautumisessa. Vanhempien koulutustasolla ja sosioekonomisella asemalla on tutkitusti vaikutusta heidän lastensa kouluttautumiseen ja matalakoulutettujen vanhempien lapsista tulee useimmiten matalasti koulutettuja. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut 2016.)

Lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa ympärillä olevia verkostoja vahvistamalla ennaltaehkäistään ylisukupolvista syrjäytymistä. Vanhempia tukemalla he kykenevät ottamaan paremmin vastuuta mm. lapsiensa koulunkäynnistä ja vapaa-ajasta. Eri toimijoilla on ammattitaitoa arvioida lasten, nuorten tai heidän perheidensä tuen tarvetta

niin, että he saavat tarvitsemaansa oikea-aikaista tukea ja apua nuoren syrjäytymisuhkan alla tai sairastuneen vanhemman ollessa kysymyksessä. Mielenterveyden ongelmia pyritään ehkäisemään ennakoivalla toiminnalla. Näin korjaaville toimenpiteille jää vähemmän tarvetta ja psykiatrista erikoissairaanhoidon tarvitsevien lasten ja nuorten määrä vähenee. (Satakunnan sairaanhoitopiirin www-sivut 2016.)

4 VANHEMMUUS

Vanhemmuuden edellytyksenä on lapsi. Todentuaikseen konkreettisesti se vaatii myös elävää suhdetta lapsen ja aikuisen välillä. Vanhemmuuteen kuuluu sukupolvisuus, aikuisen ja lapsen muodostama kaksi sukupolvea, sekä isovanhemmuus. Vanhemmuuden katsotaan rakentuvan sukupolvien ketjussa, tietoisesti tai tiedostamatta siirrettyjen ajatusten, tapojen ja perinteiden muodossa. Lapsuuden varhaisilla kokemuksilla on tärkeä merkitys lapsuuden varhaisen maailmankuvan muodostumisessa ja siten myöhempien elämäkokemusten tulkinnassa. Aikuisuus ja lapsuus eivät ole erillisiä sarjarekkeitä, vaan ne määrittävät kiinteästi suhteessa toisiinsa. Kulttuurilliset muutokset vaikuttavat aikuisten tapaan suhtautua lapsuuteen. (Kekkonen 2004, 25-27.)

Suomalainen vanhemmuus ja perheiden koostumus on kokenut suuria muutoksia 1900-luvun alusta 2010-luvulle. Perinteisen perhemallin lisäksi yhteiskunnassa on lisääntyvässä määrin monimuotoisempia perhemalleja kuten uusperheet ja sateenkaari-perheet. Vanhemmuus on perinteisesti jaettu sosiaaliseen, biologiseen, juridiseen ja geneettiseen vanhemmuuteen. Juridinen vanhemmuus perustuu Suomen lainsäädännön mahdollistamaan vanhemmuuteen, jonka perusteella määritellään lapsen ja vanhemman välisen suhteen oikeudet ja velvollisuudet. Biologisen vanhemmuuden katsotaan liittyvän synnyttäjään eli äitiin ja sukusolun luovuttajaan, isään. Määritelmän tekee ongelmalliseksi tilanteet, jossa lapsi on saanut alkunsa luovutetulla munasolulla.

Tällöin munasolun luovuttaneesta puhutaan geneettisenä vanhempana. Sosiaalisessa vanhemmuudessa lapsen vanhempana toimiva aikuinen vastaa lapsen päivittäisestä hoidosta ja huolenpidosta ja näin ollen sosiaalinen vanhemmuus ei välttämättä edellytä juridista tai biologista vanhemmuutta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Sosiaali- ja terveydenhuollossa vanhemmuutta on tarkasteltu Morenon rooliteorian kautta. Vanhemmuuden roolikartassa vanhemmuus jaetaan viiteen rooliin: elämän opettaja, ihmissuhdeosaaja, rajojen rakentaja, huoltaja ja rajojen antaja. (Kekkonen 20014, 33.) Roolien nähdään kulkevan sukupolvelta toiselle. Osa rooleista liittyy lapsen tiettyyn ikä- tai kehityskauteen. Vanhemmuuden roolit kehittyvät ja osa niistä jatkuu läpi elämän. Yhteistä viidelle roolille on, että ilman niitä lapsi menehtyisi tai joutuisi heitteille. Vanhemmuuden roolikartta ei niinkään mittaa vanhempien suoriutumista, vaan tarjoaa sekä työntekijälle että vanhemmalle voimavarakeskeisen ja asiakaslähtöisen välineen tarkastella vanhemmuutta tasavertaisesti. Vanhemmuuden roolikartta tarjoaa ammattilaisille työvälineen tukea ja auttaa vanhempia kasvatustehtävässään. (Kekkonen 20014, 33.)

4.1 Kasvatuskumppanuus

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen nettijulkaisussa kasvatuskumppanuutta kuvataan kodin ja koulun toiminnaksi, joka käynnistyy lapsen siirtyessä kouluun ja jonka perustana on kumppaneiden keskinäinen kunnioitus. Kumppanuussuhteen edellytysten luominen on ammattilaisten vastuulla. Kumppanuustaitoja ei voi myöskään vaatia vanhemmilta, vaan ammattilainen toimii vuorovaikutuksessa parhaan taitonsa mukaan. Kasvatuskumppanuudessa vanhempien ja henkilöstön yhteistyöllä tuetaan lasten kasvua, kehitystä ja oppimista ja jossa keskeisellä sijalla ovat tunteet ja tasavertainen vuorovaikutus. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana ovat lapsen tarpeet ja sitä ohjaavat lapsen etu ja oikeudet. Vanhemmilla on lapsensa ensisijainen kasvatusvastuu- ja oikeus. Vanhempien ja työntekijöiden tiedot lapsesta ovat samanarvoisia, mutta tiedon sisällöt voivat olla erilaisia. Kasvatuskumppanuuden periaatteet muodostavat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. (Schantz 2011, 5; Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut 2016)

Norvapalo toteaa kasvatuskumppanuutta käsittelevässä blogissaan, että mikäli kasvatuskumppanuus ei toteudu työntekijöiden ja kasvatusyhteisöjen välisessä yhteistyössä, se tuskin toteutuu hyvin vanhempiensa kanssa. Vanhempien näkemyksillä lapsestaan tulee olla suurempi painoarvo, kuin lapsen kanssa harvakseltaan työskentelevien henkilöiden näkemyksillä. Vanhemmat osaavat kertoa arjen sujuvuudesta tai toimimattomuudesta kaikkein parhaiten. Kun aikuiset ovat toimintaperiaatteista yhtä mieltä, tulee se lasten turvallisuuden tunnetta. Kasvatuskumppanuudessa eri tahot täydentävät toistensa tietoja liittyen kasvatuskumppanuuteen roolinsa kautta. Kasvatuskumppanit eivät voi täyttää toistensa paikkoja kasvatuskumppanuudessa, mutta voivat olla juuri tärkeitä jäseniä omassa roolissaan. (Norvapalo 2014.)

5 SELVIITYMISPELI-VANHEMPAINILLAT

”Pois syrjästä”-hanketta on toteutettu mm. toiminnallisilla Selviytymispeli-vanhempainilloilla, joiden tarkoituksena on saada lapset vanhempineen käsittelemään lasten elämään ja hyvinvointiin liittyviä asioita pohdinta- sekä toimintarastien kautta. Kohdejoukkona ovat 5-6 luokkalaiset ja heidän vanhempansa. (Satakunnan sairaanhoitopiirin www-sivut 2016.)

Toiminnallisen iltaan kuuluu kuusi rastia, jonka aiheet liittyvät esim. tupakointiin, viihteeseen, kodin ja koulun sääntöihin, päihteisiin ym. Rastirataa varten vanhemmat/hoitajat ja lapset jaetaan ryhmiin niin, että saman perheen jäsenet ovat eri ryhmissä suorittaen radan saman ryhmän kanssa. Jokaisesta ryhmästä valitaan kirjuriksi oppilas, joka kirjoittaa ryhmän pohdinnat paperille. Rastiradan lisäksi lapset ja vanhemmat käyvät alku- ja loppukeskustelun, kukin omassa ryhmässään. Ilta kestää n. 2,5 – 3 tuntia. (Satakunnan sairaanhoitopiirin www-sivut 2016.)

Selviytymispeli-illan tavoitteena on lisätä kunnissa eri hallintokuntien välistä yhteistyötä. Opettajalla ei ole illasta vetovastuuta, vaan vanhempainillan vetäjinä voivat toimia esim. koulukuraattorit ja –psykologit, terveydenhoitajat, nuoriso- ja srk- työntekijät. Opettaja voi illan aikana seurata ryhmien toimintaa ja keskusteluja sekä hän voi ottaa osaa loppukeskusteluun. Koulu tarjoaa iltapalan osallistujille. Suositeltavaa on, että opettaja käyttäisi Selviytymispeli-illan jälkeen oppilaiden kanssa yhden oppitunnin verran aikaa illan aiheista keskusteluun. Vanhemmilta, oppilailta ja opettajilta kerätään lopuksi kirjallinen palaute Selviytymispeli-illasta. (Kyhä, Halinen & Mäkelä 2015, 18-19.)

Satakunnassa Selviytymispeli-iltoja on jo pidetty tai suunniteltu pidettäväksi Säykylässä, Eurassa, Nakkilassa, Ulvilassa, Raumalla, Honkajoella ja Siikaisissa. Pois syrjästä-hanke toteutetaan ajalla 1.1.2014-31.10.2016. (Kyhä, Halinen & Mäkelä 2015, 18-19.)

5.1 Toiminnalliset vanhempainillat

Selviytymispeli- vanhempainillat ovat esimerkki toiminnallisista vanhempainilloista, joka kokoaa oppilaat, vanhemmat, opettajat ja muut tärkeät yhteistyötahot samaan tilaan yhteisten asioiden äärelle. Reissuvihkosta dialogiin - ideoita koulun ja kodin yhteistyöhön – oppaassa todetaan kuinka kodin ja koulun yhteistyö on pitkälti ollut tiedon jakamista vanhempainilloissa ja ongelmatilanteissa. Perinteisen yhteistyön rinnalle on alettu kehittää yhdessä tekemisen kulttuuria, jossa opettajat ja vanhemmat nähdään tasavertaisina yhteistyökumppaneina, sekä aktiivisina tukijoina lasten koulutiellä. Esimerkkinä uudennlaisesta yhteistyöstä on oppilaiden hyväksi tapahtuva opettajien ja vanhempien yhteinen toiminta. Tavoitteena on tarjota vanhemmille ja koulun henkilöstölle mahdollisuuden tutustua positiivisen tekemisen merkeissä. Samalla vanhemmat tutustuvat lastensa luokkatovereihin ja muihin vanhempiin. Yhteinen toiminta kertoo konkreettisesti oppilaille vanhempien ja opettajien välisestä yhteistyöstä. (Luosujärvi 2013, 78-79.)

Kodin ja koulun välisten toiminnallisten yhteistyömuotojen kehittäminen vaatii aikaa niin vanhemmilta kuin opettajiltakin. Reissuvihosta dialogiin- hankkeessa saadun kokemuksen mukaan vanhemmat ovat valmiita antamaan aikaa ja ideoita koulun ja kotien välisen toiminnallisen yhteistyön lisäämiseen, kunhan päävastuu yhteisen toiminnan järjestelyistä on koululla. Vanhempien panoksessa on kyse vapaaehtoisuudesta ja siksi on tärkeää, että he ovat toiminnassa mukana omasta halustaan. Toiminnallisen yhteistyön on koettu piristävän kouluarkea ja toiminnallisuus tarjoaa vanhemmille aitoja osallistumisen mahdollisuuksia. Vanhemmat pääsevät näkemään oman lapsensa, muiden joukossa. Tätä mahdollisuutta ei vanhemmilla olekaan usein tarjolla. Yhteinen tekeminen ja suunnittelu helpottaa ja madaltaa kynnystä yhteydenpitoon jatkossakin. Ennen kaikkea toiminnallisuus lisää yhteisöllisyyden tunnetta. (Luosujärvi 2013, 79-80.)

5.2 Dialogisuus toiminnallisissa vanhempainilloissa

Vanhempainilloilta odotetaan tänä päivänä vuorovaikutuksellisempaa ja keskusteluvampaa otetta. Kodin ja koulun vuorovaikutuksen lisäämiseen on kehitetty erilaisia osallistavia toimintamenetelmiä, joita voidaan käyttää toisiin tutustumiseen, keskustelun avaamiseen, ideoiden tuottamiseen tai kokemusten jakamiseen. Sana dialogi tulee kreikan kielen sanasta dialogos, joka suomennettuna tarkoittaa merkitysten virtaa. Suomen kielessä dialogi ymmärretään myös kuuntelevana keskusteluna. Dialogissa parhaimpiin ja luovimpiin ratkaisuihin päästään, kun annetaan tilaa erilaisille näkemyksille. Molemmat osapuolet saavat myös kokemuksen kuulluksi tulemisesta, joka on ihmiselle voimaannuttava kokemus. Kuulluksi tuleminen auttaa ihmistä löytämään omia voimavarojaan, joista ei ole ollut tietoinen, eikä näin ollen ole vielä saanut käyttöönsä. Perheiden parissa työskentelevien ammattilaisten asenne tulee olla asiakastaan kohtaan kunnioittava, kiinnostunut ja myötätuntoinen. (Koskimies 2012, 3; Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut 2016.)

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos on kehittänyt ns. hyvien käytäntöjen dialogeja, joissa kootaan asianosaiset keskustelemaan arjen sujumista tukevista käytännön ratkaisuista ja miten ne parhaimmillaan tuottavat toivottuja tuloksia. Hyvien käytäntöjen dialogeja

voidaan käyttää myös koulun toimintakulttuurin kehittämiseen yhteistyössä oppilaiden, vanhempien ja opettajien kanssa. Keskustelun kohteena ovat esim. oppilaiden huolet ja hyvät huolta huojentavat käytännöt. Koulun ja kodin aikuiset pohtivat kuinka voivat yhdessä parhaiten tukea ja auttaa lasten kasvua ja kehitystä. (Koskimies 2012, 3; Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut 2016.)

Selviytymispeli- vanhempainillan teemat nousevat lasten ja nuorten elämästä. Näin oppilaiden elämää koskettavat asiat tulevat näkyviksi. Ryhmissä niin aikuiset kuin lapset pohtivat illassa nousevia teemoja ja kysymyksiä. Yhdessä luodaan hyviä käytäntöjä ja mietitään ratkaisuja. Aikuiset pääsevät kuulemaan lasten ajatuksia ja vaihtamaan ajatuksia toisten aikuisten ja ammattilaisten kanssa. On myös helpottavaa huomata, ettei ole pohdintojensa kanssa yksin. Jos tarvetta ilmenee, voidaan illassa ilmenneitä asioita käsitellä vielä tulevina koulupäivinä.

6 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Lepistön (2009) Pro gradu-tutkielmassa ”Kodin ja koulun yhteistyö lapsen kasvun ja kehityksen tukena alakoulussa” selvitettiin alakouluikäisten lasten, vanhempien ja opettajien näkemyksiä kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä sekä selvitettiin heidän kasvatusvastuuseen liittyviä käsityksiään. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella alakoululaisten vanhemmilta ja opettajilta Keski-Suomen ja Pirkanmaan alueelta. Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa nykyisen yhteistyön käytäntöjä ja saada selville minkälaisia yhteistyötoiveita vanhemmilla ja opettajilla on. Tutkimustulosten mukaan kodin ja koulun välinen yhteistyö koettiin tärkeänä osana lapsen koulunkäynnin tukemista. Samoin avoimuus ja luottamus koettiin keskeisinä tekijöinä yhteistyön onnistumisen kannalta. Oppilaiden osallisuus osana koulun ja kodin yhteistyötä korostui aiempaa enemmän.

Riihelä-Palmun (2008) Pro gradu- työ ”Eri teitä samalle laiturille”. Toiminnalliset menetelmät perheneuvolan sosiaalityössä” selvitti sosiaalityöntekijöiden ammatillisessa vuorovaikutuksessa käyttämiä toiminnallisia menetelmiä. Tutkimuksessa haastateltiin viittä perheneuvolassa työskentelevää sosiaalityöntekijää. Tulosten mukaan toiminnallisista menetelmistä on kysymys silloin kuin ammatillinen vuorovaikutus yhdistyy toiminnallisiin elementteihin, joilla on selkeä tarkoitus. Toiminnalliset menetelmät tukevat kielellistä ilmaisua erityisesti silloin kun on kysymys asiakkaalle vaikeista asioista keskustelemisesta, tunteiden ja elämäntilanteen jäsentämisestä. Toiminnallisuuden nähtiin korostavan lapsilähtöisyyttä ja edistävän ammatillista vuorovaikutusta. Toiminnallisuuden nähtiin tukevan asiakkaan voimaantumista.

Kujalan (2015) opinnäytetyössä ”Humitupa- vertaisryhmä vanhemmuuteen. Uuden ryhmäohjausmallin luominen Huolen Mieltämön perheiden palveluihin.” oli tavoitteena luoda perhetyöhön vertaistukeen perustuva ryhmämuotoinen työmuoto. Toimeksiantajana toimi yksityinen sosiaalipalveluita tarjoava osuuskunta, Huolen Mieltämö. Opinnäytetyö toteutettiin viitenä kertana, osallistavin ja toiminnallisin työmenetelmin. Palautetta kerättiin havainnoimalla, arvioimalla, refleктоimalla ja palautetta keräämällä koko opinnäytetyön ajan. Tulosten mukaan vanhemmat kokivat vertaisryhmän voimauttavana ja vertaistukea antavana. Ryhmä mahdollisti pysähtymisen tarkastelemaan omaa vanhemmuuttaan. Toiminnalliset menetelmät tarjosivat uusia tapoja löytää voimavaroja ja uusia näkökulmia asioihin. Ryhmään osallistuneiden erilaisuus koettiin voimavarana. Saatu palaute auttoi toimeksiantajaa kehittämään perhetyötä ja lisäämään vanhemmuuden vertaisryhmään uusia ulottuvuuksia.

Lohilahden ja Sievälän (2014) opinnäytetyössä ”Vanhempien odotuksia kasvatuskumppanuudesta Kempeleen Santamäkitalon koulussa” kuvailtiin vanhempien odotuksia kasvatuskumppanuudesta. Tutkimus oli kvalitatiivinen ja tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelulla. Tutkimukseen haastateltiin viittä oppilaan vanhempaa. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällön analyysin avulla. Tulosten mukaan vanhemmat liittivät kasvatuskumppanuuteen avoimuuden, yhteisöllisyyden, toimivan vuorovaikutuksen sekä opettajan ja vanhemman välisen tasa-arvoisen kumppanuus-

suhteen. Vanhempien ja koulun väliseen vuorovaikutukseen toivottiin avoimen luottamuksellista ilmapiiriä. Vanhemmat odottivat myös enemmän yhteisöllistä toimintaa, johon he voisivat antaa oman panoksensa. Vanhemmat toivoivat kasvatuskumppanuudelta dialogisuutta. Kasvatuskumppanuus nähtiin prosessina, jonka aikana molemminpuolinen luottamus voi kasvaa. Kasvatuskumppanuutta rakentavana koettiin myös erilaiset yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vahvistava toiminta, kuten vanhempaintoimikunnan toiminta ja koulun järjestämät erilaiset tapahtumat.

Palovaaran ja Silta-ahon (2009) opinnäytetyössä ”Vanhemmat lapsen tukena arkena ja vapaa-aikana” selvitettiin vanhempien osallistumista lastensa vapaa-aikaan. Vanhemmilta tiedusteltiin määrällisen kyselytutkimuksen avulla, miten he osallistuivat lastensa arkeen tukea antamalla sekä rajoja ja sääntöjä asettamalla. Opinnäytetyössä selvitettiin, miten vanhemmat kokivat perheen ja kodin tuenantajina lasten elämässä. Tulokset analysoitiin SPSS-tilasto-ohjelman avulla. Tutkimuksen mukaan vanhemmat kokivat ajoittain vaikeaksi keskustella lasten kanssa päihteisiin ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Sekä vanhemmat että koululaiset tarvitsevat tukea ja ohjausta käydäkseen perheessä keskustelua tärkeiksi ja vaikeiksikin koetuista asioista. Ilman sitä nuorelta jää puuttumaan aikuisen tuki. Tulosten pohjalta ehdotettiin yhteisten tapahtumien ja harrastusmahdollisuuksien järjestämistä, jotta vanhemmat voisivat viettää enemmän aikaa perheidensä kanssa.

Stjernan ja Westerholmin (2009) opinnäytetyössä ”Vertaistukea vanhemmuuteen- kirjallisuuskatsaus” kuvattiin tutkimusten pohjalta tehdyn kirjallisuuskatsauksen avulla, miten eri menetelmin voidaan antaa vertaistukea sekä sairaan että terveen lapsen vanhemmille. Aineisto kerättiin 18 tutkimuksesta, ja analysoitiin tutkimuskysymysten mukaan. Tutkimusaineiston mukaan vertaistuella ja sen erilaisilla muodoilla oli monenmoisia hyötyjä, mutta vain vähän haittapuolia. Yleisimmät hyödyt olivat vertaistuen tarjoama sosiaalinen, emotionaalinen ja tiedollinen tuki. Vanhempien mukaan samassa elämäntilanteessa olevien vanhempien kanssa käydyt keskustelut olivat hyödyllisiä ja vanhemmat kokivat tulleen paremmin ymmärretyiksi. Vertaistuella oli vanhempien itseluottamusta parantava vaikutus ja se vahvisti vanhemmuutta. Saatu tuki vahvisti myös lapsen ja aikuisen välistä suhdetta.

Herukan ja Limman (2014) tutkimus- ja kehittämistyöhön tähtäävä opinnäytetyö ”Kodin, koulun ja verkostojen yhteistyöllä saavutetaan lasten ja nuorten hyvää oloa. Vanhempien kokemuksia koulun ja verkostojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä” kuvasi nimensä mukaisesti vanhempien kokemuksia koulun, kodin ja verkostojen välisestä yhteistyöstä. Laadullisen tutkimuksen aineisto kerättiin kyselyllä ja ryhmäkeskustelulla Learning cafe-menetelmää käyttäen. Aineiston analysointi suoritettiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Aineistosta nousi esiin yhteistyötä edistäviä ja estäviä tekijöitä. Edistävinä tekijöinä nähtiin vanhempien, lasten ja nuorten hyvä kohtaaminen johon kuului toimiva vuorovaikutus, osallisuus, kasvatuskumppanuus ja voimavarakeskeisyys. Riittävät resurssit koettiin myös yhteistyötä edistävänä tekijänä ja tähän sisältyi hyvät toimintapuitteet ja tavat. Samoin yhteistyötä estivät kohtamiseen ja resursseihin liittyvät puutteet ja vaikeudet. Kohtaamista vanhempien mukaan heikensi vuorovaikutukseen, kasvatuskumppanuuteen ja osallisuuteen liittyvät tekijät. Resurssien puutteet kuvattiin toimintapuitteiden ja toimintatavoissa olevien puutteiden muodossa sekä verkostotyössä ilmenneiden että työntekijöiden ominaisuuksiin liittyvien puutteiden kautta. Tulevaisuuden yhteistyöhön liittyviä toiveita kuvattiin vuorovaikutukseen, koulun henkilökuntaan ja toimintakulttuuriin sekä tulevaisuuden visioihin liittyen.

Mella-Ahon ja Sahisalmen (2015) opinnäytetyö ” Neljäs askelma: Toiminnallinen vanhempainilta siirtymävaiheeseen” toteutettiin yhteistyössä Janakkalan kunnan moniammatillisen tiimin kanssa. Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa malli neljänteen askelmaan eli toiminnallinen vanhempainilta 9. luokkalaisille ja heidän huoltajilleen. Askemat-ohjelma on tarkoitettu avuksi nivelvaiheisiin ja tukemaan alle kouluikäisenä alkanutta kasvatuskumppanuutta. Toiminnallinen ilta ja tehtävärastien aiheet tukivat nuorten ja huoltajien välistä dialogia. Kehittämistarpeet liittyivät osallistujien motiivointiin. (Mella-Aho & Sahisalmi 2015, 25.)

7 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää Selviytymispeli-vanhempainillan käytäntöjä saadun palautteen avulla.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä hyvää Selviytymispeli-vanhempainilloissa oli vanhempien kokemana?
2. Mitä huonoa Selviytymispeli-vanhempainilloissa on?
3. Miten Selviytymispeli-vanhempainiltoja voitaisiin kehittää

8 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

8.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä pyrkii ymmärtämään ilmiöitä ja siksi se soveltui parhaiten opinnäytetyön aiheen tutkimiseen (Kananen 2014, 70). Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan asioita mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja löytämään sekä paljastamaan tosiasioita, eikä niinkään osoittamaan todeksi jo olemassa olevia totuuksia. Tutkimuksen kohdejoukko valitaan asianmukaisesti, eikä tutkimuksessa suosita satunnaisotoksia. Laadullisessa tutkimuksessa suositaan metodeja kuten ryhmä-, ja teemahaastattelut ja havainnoiva osallistuminen, joissa tutkittavien omat kokemukset ja ajatukset pääsevät esille. Laadullisella tutkimuksella saadaan tiettyyn aikaan ja paikkaan rajoittuvia ehdollisia selityksiä, mutta sen pohjalta voidaan rakentaa ilmiötä selittäviä teorioita, hypoteeseja ja oletuksia miten ilmiö toimii. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152, 155.)

Laadullisessa tutkimusotteessa tutkittavassa aineistossa edetään käytännön ilmiöistä ja havainnoista yleiselle tasolle eli empiriasta teoriaan. Laadullinen tutkimus pyrkii tul-

kitsemaan ja luomaan selitysmallin tutkittavalle ilmiölle. Ilmiötä eli siitä saatuja havaintoja tarkastellaan käsitteellisen kehikon läpi. Tulkinnan avulla ilmiötä yleistetään. Yleistystä varten luodaan uusia käsitteitä tai käytetään olemassa olevaa teoreettista käsitteistöä, ei kuitenkaan käytetä tutkittavien omaa terminologiaa. (Pitkäranta 2010, 20.)

”Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän käyttöön vaikuttaa tutkimusprojektin päämäärä, tausta sekä tutkijan aiempi kokemus. Laadullinen tutkimus mahdollistaa tutkittavan asian lähestymisen ilman ennakoasetuksia tai määritelmiä. Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää suositaan tutkimusongelmissa, joissa paneudutaan henkilön kokemuksen tai käyttäytymisen paljastamiseen, tai kun halutaan ymmärtää ilmiötä mistä ei ole vielä paljoa tietoa. Ihmisten suhtautumista ja asenteita on lähes mahdotonta kuvata muutoin kuin tekstimuodossa. Kvalitatiivisen tutkimuksen käyttö on yleistä sosiaali- ja käyttäytymistieteissä ja aloilla, joissa halutaan ymmärtää paremmin ihmisten käyttäytymistä ja toimintaa. Kvantitatiivista tutkimusta voidaan täydentää määrällisellä eli kvalitatiivisella tutkimuksella tai määrällistä tutkimusta voidaan täydentää laadullisella tutkimuksella. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa empiiriseen näyttöön perustuvassa induktiossa havaintojen kautta hankittu tieto johtaa teorioihin ja olettamuksiin, kun taas loogiseen päättelyyn perustuvassa deduktiossa ne joko hyväksytään tai hylätään.” (Kananen 2014, 71).

8.2 Aineiston keruumenetelmä

Opinnäytetyön tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui ensin asiakaslähtöinen haastattelumenetelmä, mutta lopulta tiedonkeruu menetelmä vaihtui verkkokyselyksi. Ihmisistä suurin osa käyttää nettiä päivittäin ja koulut informoivat niin yksittäisistä oppilaista kuin koko koulua koskevista asioista Wilma-sähköviestijärjestelmän kautta. Netin kautta on helppo tavoittaa tutkittavia henkilöitä edullisesti mihin vuorokauden aikaan tahansa. ”Laadullinen tutkimus verkossa tarjoaa tutkijalle puhelin- ja postihaastattelujen omaisen välineen fyysisen maailman tutkimiselle. Sähköisessä tiedonkeruussa aineistonkeruu- ja analyysimenetelmä eivät eroa perinteisestä laadullisesta tutkimuksesta.” (Kananen 2015, 183).

Tutkimuksessa käytettiin puolistrukturoitua nettikyselyä. Opinnäytetyön aineiston keruuta varten luotiin Google drive- ohjelmalla sähköinen kyselylomake, joka sisälsi kolme strukturoitua valinta kysymystä ja kolme avointa kysymystä. (LIITE 3.) Teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu etenee etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten mukaan, jotka perustuvat tutkimuksen viitekehukseen eli tutkittavasta ilmiöstä jo tiedettyyn. Teemahaastattelu on käyttökelpoinen menetelmä, kun tutkittavaa asiaa ei tunneta hyvin, eikä tutkimusasetelmaa ole tarkasti määritetty, vaan sitä täsmennetään hankkeen edetessä. Tutkittaville esitetään pääasiassa avoimia kysymyksiä, joihin ei ole valmiita vastausvaihtoehtoja. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77.)

Teemahaastattelussa korostuvat ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset. Lomakehaastattelussa ei voi kysyä tutkijasta mukavalta tai hyödylliseltä tuntuja asioita, vaan kysymysten tulee olla tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun kannalta merkittäviä. Kysymyksille tulee löytyä perustelu jo tutkittavasta ilmiöstä aiemmin tiedetystä eli tutkimuksen viitekehuksesta. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77-78.)

Haastattelun etuna on se, että haastateltavaksi voidaan valita henkilöitä, joilla on aikaisempaa kokemusta ja tietoa haastateltavasta aiheesta. Kyselyn haasteena on, miten saada riittävän korkea vastausprosentti ja miten saada avoimiin kysymyksiin riittävän monipuoliset vastaukset. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston niukkuus ei välttämättä ole ongelma ns. yleistettävyyden kannalta, mutta herättää kysymyksen kertooko tutkimus mitään tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 76.)

8.3 Kohderyhmä ja taustatiedot

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui Satakunnan sairaanhoitopiirin hallinnoima ”Pois syrjästä”-hankkeen Selviytymispeli-vanhempainillat. Aihe esiteltiin Samk:ssa elokuussa 2015. Ensimmäinen tapaaminen opinnäytetyön merkeissä järjestettiin ohjaavan opettajan, opinnäytetyön tekijän, ”Pois syrjästä”- hankkeen projektipäällikön ja projektisuunnittelijan kanssa 16.10.2015. Tapaamisessa opinnäytetyön tekijä sai lisätietoa

Selviytymispeli-vanhempainilloista. Samalla pohdittiin tutkimusnäkökulmaa opin- näytetyölle ja sovittiin alustavasti, miten opinnäytetyön kanssa edetään. Opinnäyte- työn tekijä kävi marras- joulukuussa 2015 tutustumassa ja tarkkailemassa kahta Sel- viytymispeli-vanhempainiltaa Koskin ja Harjunpään kouluissa. Illat olivat hyvin in- formatiivisia ja tarjosivat hyvän käsityksen, miten Selviytymispeli-vanhempainillat toimivat ja miten ne kouluissa toteutetaan.

Opinnäytetyön suunnitteluseminaari pidettiin 28.1.2016. Tuolloin tutkimusaineiston keruu oli aikomus kerätä haastattelemalla. Toukokuussa allekirjoitettiin sopimus (LIITE 5.) opinnäytetyön tekemisestä Satakunnan sairaanhoitopiirin ja ”Pois syrjästä”- hankkeen työryhmän kanssa. Haastatteluja ei yrityksistä huolimatta saatu tehtyä. Ai- neistonkeruumenetelmä jäi kesän ajaksi hautumaan. Syksyllä opinnäytetyön tekijä päätti edetä aineistonkeruun osalta sähköisellä kyselyllä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä sähköisen puolistrukturoidun kyselylomak- keen avulla 2016 Selviytymispeli-vanhempainiltaan osallistuneilta vanhemmilta pa- lautetta illoista (LIITE 3). Syyskuun 2016 alussa lähestyttiin Friitalan ja Vanhakylän koulujen rehtoreita ja pyydettiin lupaa lähettää Wilma-viestijärjestelmän kautta Sel- viytymispeli-iltoihin osallistuneille vanhemmille saatekirje ja linkki, jonka kautta pääsi vastaamaan sähköiseen kyselylomakkeeseen (LIITE 2). Ennen kyselyn lähettä- mistä allekirjoitettiin sopimukset molempien koulujen rehtorien kanssa kyselyn teke- misestä (LIITE 6, LIITE 7).

Selviytymispeli-illat järjestettiin 5-luokkalaisille ja heidän vanhemmilleen Friitalan koulussa helmikuussa 2016 ja Vanhakylän koulussa tammikuussa 2016. Selviytymis- peli-illoista oli kulunut aikaa jo puolen vuotta ja oppilaat olivat siirtyneet jo seuraav- alle luokkatasolle. Informatiivisella ja motivoivalla saatekirjeellä uskottiin kuitenkin onnistuttavan motivoimaan vanhempia vastaamaan kyselyyn. Sähköinen kyselylo- make myös haluttiin pitää selkeänä ja riittävän lyhyenä, jotta kynnyks vastamiseen ei nousuisi liian korkeaksi. Kyselylomake sisälsi koosteen illan kulusta, joka osaltaan pyrki helpottamaan kysymyksiin vastaamista. Wilma-viesti sisälsi myös linkin sivus- tolle, joka kertoi laajemmin Selviytymispeli-illasta. Kysely sisälsi ensimmäisenä lu- vananto-kohdan, jossa vanhemmat antoivat luvan annettujen tietojen tallentamiselle.

Saatekirjeessä kerrottiin kyselyn suorittajasta, mistä kyselyssä on kysymys, mihin tarkoitukseen tietoja kerätään ja että kyselyyn vastataan nimettömänä. Saatekirjeessä ilmeni, että vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja niitä käytetään vain opinnäytetyöhön. Yksittäisen vastaajan tunnistaminen aineistosta on mahdotonta. Aineiston purun ja analysoinnin jälkeen kerätty aineisto tuhoetaan.

Sähköinen kyselylomake esiteltiin kahdella henkilöllä, jotta saataisiin tietoa, miten kyselylomake aukeaa eri koneilla ja miltä lomake vastaajasta näytti. Haluttiin myös nähdä miten luotettavasti vastaukset tallentuvat ja välittyvät kyselyn suorittajalle. Sähköinen kyselylomake aukesi omasta linkistä (LIITE 3). Kysely sisälsi kolme suljettua faktakysymystä vastausvaihtoehtoineen.

8.4 Aineiston analyysimenetelmä

”Aineistolähtöinen analyysi kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkoittaa teorian rakentamista empiirisestä aineistoista lähtien. Kirjoittamisella on laadullisessa tutkimuksessa tärkeä merkitys ja aineiston analyysia tehdään tutkimuksessa koko ajan, ei vain lopullisia tuloksia raportoidessa. Laadullisessa tutkimuksessa ei voida etukäteen määrittellä riittävän tutkimusaineiston määrää, vaan tutkimusaineiston riittävyys määräytyy saturation eli aineiston kylläntymisen kautta. Tutkittavaa materiaalia on saatu riittävästi sitten kun se tuottaa vastauksia tutkimusongelmiin, eikä lisämateriaali tuo tuloksiin oleellisesti uutta tietoa.” (Kananen 2015, 129.)

Kvalitatiivisen aineiston ongelma on sen laajuus ja siksi aineiston rajausta etenkin analysointi vaiheessa on tärkeää. Laadulliset tutkimukset voidaan luokitella kaikki tapaus-tutkimuksiksi, sillä niiden pohjalta ei voida tehdä samalla tavalla yleispäteviä johtopäätöksiä, kuin tilastollisessa tutkimuksessa. Siksi analysoitavan aineiston on muodostettava oman tapauksen eli kokonaisuutensa. (Pitkäranta 2010, 18.)

Laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä on sisällönanalyysi, jolla voidaan analysoida kirjoitettua tai suullisesti tuotettua tutkimusaineistoa. Toisin kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa, laadullisessa tutkimuksessa ei ole yhtä ainoa menetelmää

aineiston käsittelyä varaten. Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan sisällön analyysi voidaan nähdä yksittäisenä metodina mutta se voidaan liittää väljänä teoreettisenä kehyksenä myös erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Sisällönanalyysin avulla tietoa-ineisto jatko käsitellään muotoon, joka mahdollistaa tutkittavan asian ja ilmiön tarkastelun, mutta yksinomaan sen avulla ei voida tehdä aineistosta johtopäätöksiä (Kananen 2015, 247; Tuomi & Sarajärvi 2002, 93.)

Laadullisen analysoinnin yhteydessä puhutaan usein induktiivisesta ja deduktiivisesta analyysistä. Induktiivinen sisällön analyysi on analyysi, jossa edetään yksittäisistä havainnoista yleiseen, toisin kuin deduktiivinen, jossa edetään yleisestä yksittäiseen. Induktioksi käsitetään analyysi, joka rakentaa teoriaa havaintojen pohjalta. Induktiivisen aineiston analyysi voidaan jakaa kolmeen osaan, ”johon kuuluu 1) aineiston redusointi eli pelkistäminen, 2) aineiston klusterointi eli ryhmittely ja 3) abstrahointi eli teoreettinen käsitteiden luominen.” Aineisto pirstotaan ensin pieniin osiin, käsitteellistetään ja lopuksi järjestetään uudelleen uudelleenlaisiksi kokonaisuuksiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105-115.)

Kerätyn materiaalin analysointi aloitettiin verkossa tapahtuneen sähköisen kyselyn jälkeen. Google drive-ohjelmalla luodun kyselyn pohjalta oli mahdollista saada yhteenveto kaikista vastauksista, joissa ilmeni vastausten lukumäärä, vastaajan sukupuoli ja minkä koulun oppilaan vanhemmasta oli kysymys. Vastaukset oli mahdollista saada myös eritellen kunkin vastaajan osalta. Kerätty materiaali luettiin huolellisesti läpi ja perehdyttiin sisältöön. Vastaukset numeroitiin kunkin kysymyksen osalta, jotta nähtiin vastausten lukumäärä per kysymys. Pelkistämässä eli redusoinnissa aineisto pilkotaan tai pyritään tiivistämään tutkittavampaan muotoon, jolloin aineistosta on helppompaa koodata tutkimustehtävälle olennaiset ilmaisut. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110-115.) Alkuperäisilmauksista alleviivattiin väri-koodeja käyttäen pelkistettyjä ilmauksia ja lopuksi samaa asiaa kuvaavat ilmaisut ryhmiteltiin allekkain (Kuvio 2.)

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus
1. Keskustelut tärkeistä asioista. 2. Keskustelut hankalistakin asioista rakentavasti. 3. Sai keskustella muiden vanhempien kanssa. 4. Asioiden pohtiminen yhdessä. 5. Keskustelu lasten kanssa.	Tärkeistä asioista keskusteleminen

Kuvio 2. Kuvaus alkuperäisilmauksen muokkaamisesta pelkistettyyn muotoon.

Aineiston ryhmittelyssä eli klusteroinnissa etsitään aineistosta samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia. Sillä luodaan myös pohja tutkimuksen perusrakenteelle ja alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä. Saman sisältöiset käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi, joka nimetään luokkaa kuvaavalla käsitteellä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 112.) Pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään alaluokiksi. (Kuvio 3.)

Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka
Tärkeistä asioista keskusteleminen	Vertaistuki
Muihin tutustuminen	
Mukava yhdessä toimiminen	
Hyvä vaihtoehto perinteiselle vanhempainillalle	Koulun ja kodin yhteistyötä tukeva
Avoin ilmapiiri	

Kuvio 3. Esimerkki pelkistettyjen ilmausten jakamisesta alaluokkiin

Ryhmittelyn jälkeen oli vuorossa aineiston käsitteellistäminen eli abstrahointi, jossa alkuperäisinformaation käyttämistä kielellisistä ilmauksista edetään teoreettisiin kä-

sitteisiin ja johtopäätöksiin. (Kuvio 4.) Käsitteellistämistä voidaan jatkaa yhdistämällä luokituksia niin kauan kuin se aineiston kannalta on mahdollista. Muodostetut alaluokat yhdistetään pääluokaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 114.) Aineiston suppeudesta johtuen ei alaluokkia muodostunut montaa. Aineistoa analysoidessa oli pidettävä mielessä tutkimusongelma ja miten kerätty aineisto vastaa siihen. Kerätty aineisto on saatava pilkottua ja tiivistettyä selkeään ja informatiiviseen muotoon, jotta oleelliset asiat nousevat esille, sekä kokonaisuus tutkimuksen kannalta saadaan hahmotettua. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 114-115).

Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka 1	Alaluokka 2	Pääluokka
Tärkeistä asioista keskusteleminen			
Muihin tutustuminen	Vertaistuki		
Mukava yhdessä toimiminen		Vanhemmuutta ja kasvatuskumppanuutta tukevaa	Selviytymis- peli-vanhempainillan myönteiset vaikutukset
Hyvä vaihtoehto perinteiselle vanhempainillalle	Kodin ja koulun yhteistyötä tukeva		
Avoin ilmapiiri			

Kuvio 4. Esimerkki aineiston käsitteellistämisestä luokkiin.

9 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuskysely lähetettiin Friitalan ja Vanhakylän koulujen kuudennen luokan vanhemmille syyskuussa 2016, jotka olivat edellisellä lukukaudella osallistuneet kouluissa Selviytymispeli-vanhempainiltaan. Kummassakin koulussa oli oppilaita kuudensilla luokilla 30 henkeä, joten kysely lähetettiin noin 60 vanhemmalle. Saatu vastausprosentti jäi kuitenkin pieneksi. Kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä $n=18$ henkeä. Vastauksista 2 jouduttiin hylkäämään, sillä niillä ei ollut kyselyn kannalta informatiivista merkitystä. Ensimmäinen vastaus sisälsi ainoastaan tiedon vastaajan sukupuolesta. Toinen vastaus sisälsi luvan kyselyyn vastaamiseen, vastaajan sukupuolen ja koulun johon vastaaja oli osallistunut. Itse tutkimuskysymyksiin ei oltu vastattu, joten vastaus päädyttiin hylkäämään riittämättömän informaatioarvon vuoksi.

Kyselyn alussa oli kolme kvantitatiivista kysymystä, jolla haluttiin saada taustatietoa vastaajista. Kaikki $n=16$ vastaajaa (100%) antoivat luvan kyselyssä annettujen tietojen tallentamiseen. Toinen kysymys kartoitti vastaajan sukupuolta. Tämän mukaan vastaajista naisia oli $n=13$ eli 81,3% ja miehiä $n=3$ eli 18,8%. Kysyttäessä missä koulussa vastaaja oli Selviytymispeli-iltaan osallistunut, menivät vastaukset tasan: Friitalan koulussa $n=8$ (50%) ja Vanhakylän koulussa $n=8$ (50%).

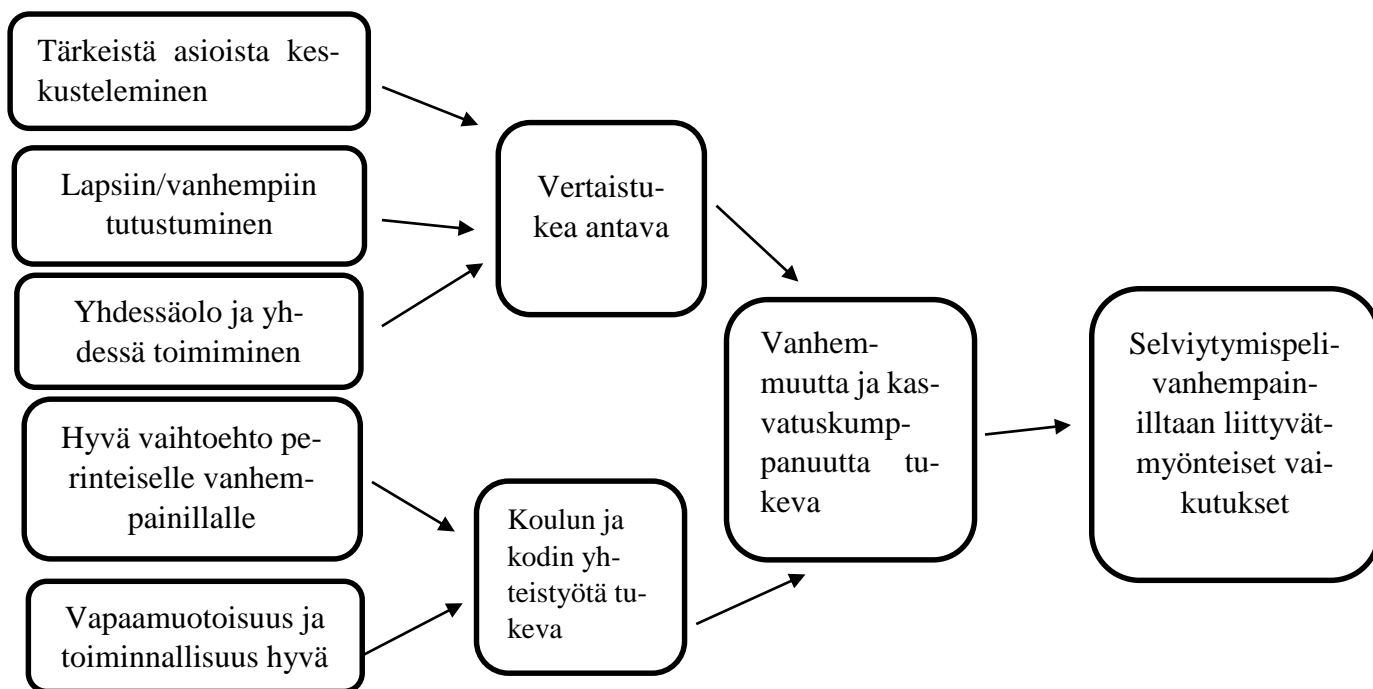
9.1 Selviytymispeli-vanhempainiltaan liittyvät myönteiset tekijät

Aineiston mukaan vanhemmat kokivat Selviytymispeli-vanhempainillat, joissa mukana oli sekä lapsia, että aikuisia, vanhemmuutta ja kasvatuskumppanuutta tukevana. (Kuvio 4.) Vanhemmat kokivat vanhempainillat myös vertaistukea antavina. Vastauksista ilmeni, että vanhemmille oli merkityksellistä tärkeistä asioista keskusteleminen lasten ja aikuisten kanssa. Myönteisenä vanhemmat kokivat vanhempainiltaan osallistuneisiin lapsiin ja vanhempiin tutustumisen. Vanhemmat kokivat illan helppona tapana tutustua vanhempiin ja lapsiin, sekä saavansa kosketusta eri lailla eläviin perheisiin. Vastauksista nousi myönteisenä asiana myös yhdessäolo ja yhdessä toimiminen.

”...saatoimme keskustella suhteellisen hankalistan asioista ilmeisen rakentavasti.”

”Yhteinen tekeminen.”

”Tutustuminen lapsen luokkakavereihin ja vanhempiin.”

Kuvio 5. Selviytymispeli-vanhempainiltaan liittyvät myönteiset vaikutukset.

Vanhemmat kokivat Selviytymispeli-vanhempainillat koulun ja kodin yhteistyötä tukeva. Selviytymispeli-vanhempainiltoja pidettiin hyvänä vaihtoehtona perinteisille vanhempainilloille. Vanhemmat kertoivat toiminnallisen vanhempainillan tuovan vaihtelua ja samanlaisia vanhempainiltoja toivottiin lisää. Selviytymispeli-vanhempainillan vapaamuotoisuus ja toiminnallisuus nousivat positiivisina esiin vastauksissa. Vanhempainillan ilmapiiri koettiin avoimeksi ja illan aiheet ajankohtaisiksi.

”Toiminnallisuus, yhteiset hetket lasten ja vanhempien kanssa, toimintarasteilla käytävät tehtävät ja rastit hyviä.”

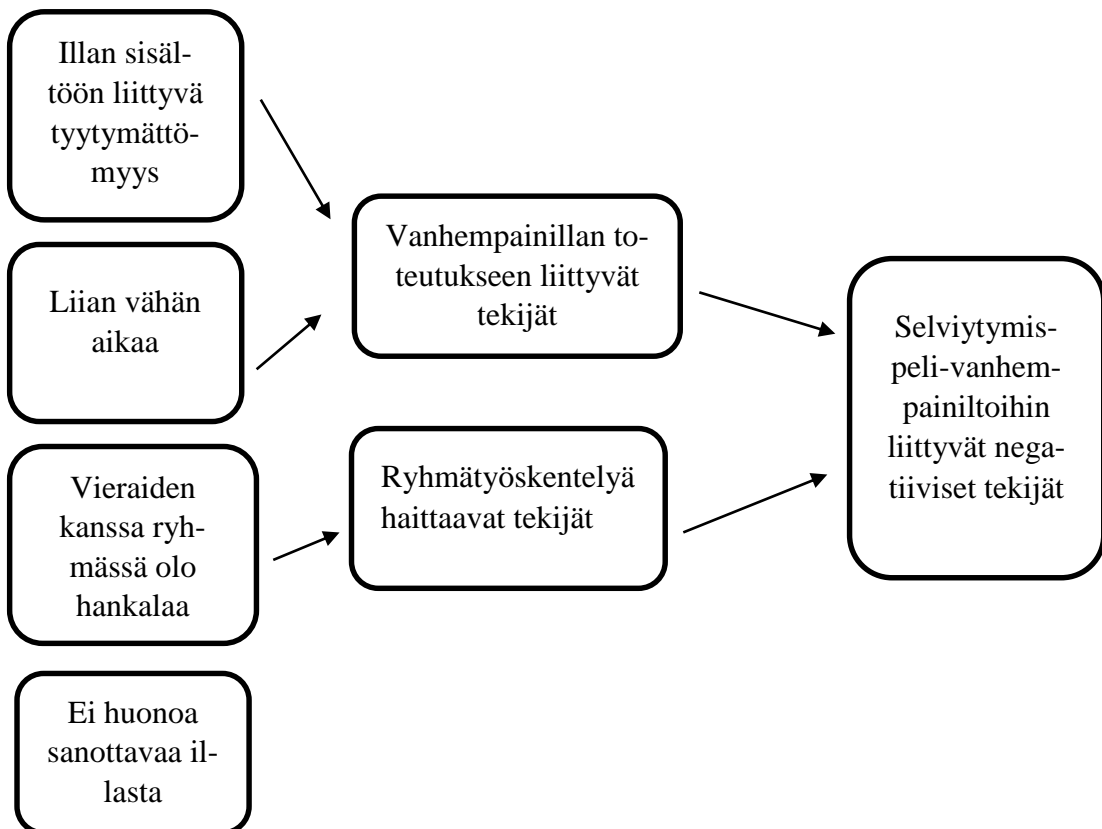
”Hienoa, että tällaisia iltoja ylipäätään järjestetään.”

”Hyvä, avoin ilmapiiri.”

9.2 Selviytymispeli-vanhempainiltaan liittyvät negatiiviset tekijät

Vanhempien mielestä Selviytymispeli-vanhempainilloista nousi negatiivisina asioina vanhempainillan toteutukseen liittyviä tekijöitä, sekä ryhmätyöskentelyä haittaavia tekijöitä. Vanhempainillan toteutukseen liittyen vanhemmat toivat esiin vanhempainillan sisältöön liittyvää tyytymättömyyttä. Osa vastaajista oli kokenut illan rastien osalta sekavana. Erään vastaajan mielestä illan teemat olivat liian tuttuja, kun yksi koki asiasisällön aikaan nähden pienenä. Vanhemmat kokivat myös vanhempainiltaan käytetyn ajan liian vähäisenä.

Ryhmätyöskentelyä haittaavana tekijänä osa vanhemmista nimesi vieraiden kanssa ryhmässä olon. Tässä vanhemmat nimesivät syiksi sen, että ryhmäläiset olivat liian vieraita toisilleen ja ryhmäjaot oli koettu jopa hankalina ja kiusallisina. Ryhmissä kaikkien ajatukset eivät tulleet esille. Myös se, ettei ollut mahdollisuutta viettää iltaa oman lapsen kanssa ilmeni vastauksista. Osalla vanhemmista ei ollut huonoa sanottavaa illasta. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Selviytymispeli-vanhempainiltaan liittyvät negatiiviset tekijät.

”Liian vähän aikaa”

”Ryhmäläiset liian vieraita toisilleen, kaikkien ajatukset eivät välttämättä tule esille.”

”ilta oli hieman sekavanoloinen, ainakin rastien osalta luokissa.”

”En oikeastaan keksi mitään huonoa.”

9.3 Vanhempien antamat kehitysideoita Selviytymispeli-vanhempainiltoihin

Vanhempien antamissa kehitysideoissa Selviytymispeli-vanhempainiltoihin tulokset jaoteltiin kolmeen alaluokkaan: Selviytymispeli-iltaan liittyvät kehitysideoita, rasteihin liittyvät kehitysideoita ja ryhmiin liittyvät kehitysideoita. (Kuvio 6.)

Selviytymispeli-vanhempainiltaan liittyvissä kehitysideoissa ehdotettiin kehitysideoita keräämistä vanhemmilta parin tunnin mittaisessa vapaassa keskustelutuokiossa. Selviytymispeli-vanhempainilloille toivottiin toistuvuutta. Samantyyllisiä vanhempainiltoja toivottiin järjestettävän useampana vuotena, jotta toiminnallisen illan toimintaperiaate tulisi tutuksi.

Rasteihin liittyvissä kehitysideoissa yksi vastaaja toivoi vähemmän rasteja. Parissa vastauksessa toivottiin vaihtelua keskustelunaiheisiin. Aiheet koettiin huonoina niiden tuttuuden vuoksi ja aiheita toivottiin vaihdettavan ajankohtaisuuden mukaan. Selviytymispeli-illan päätteeksi tapahtuva purkutilanne toivottiin järjestettävän ohjatummalla.

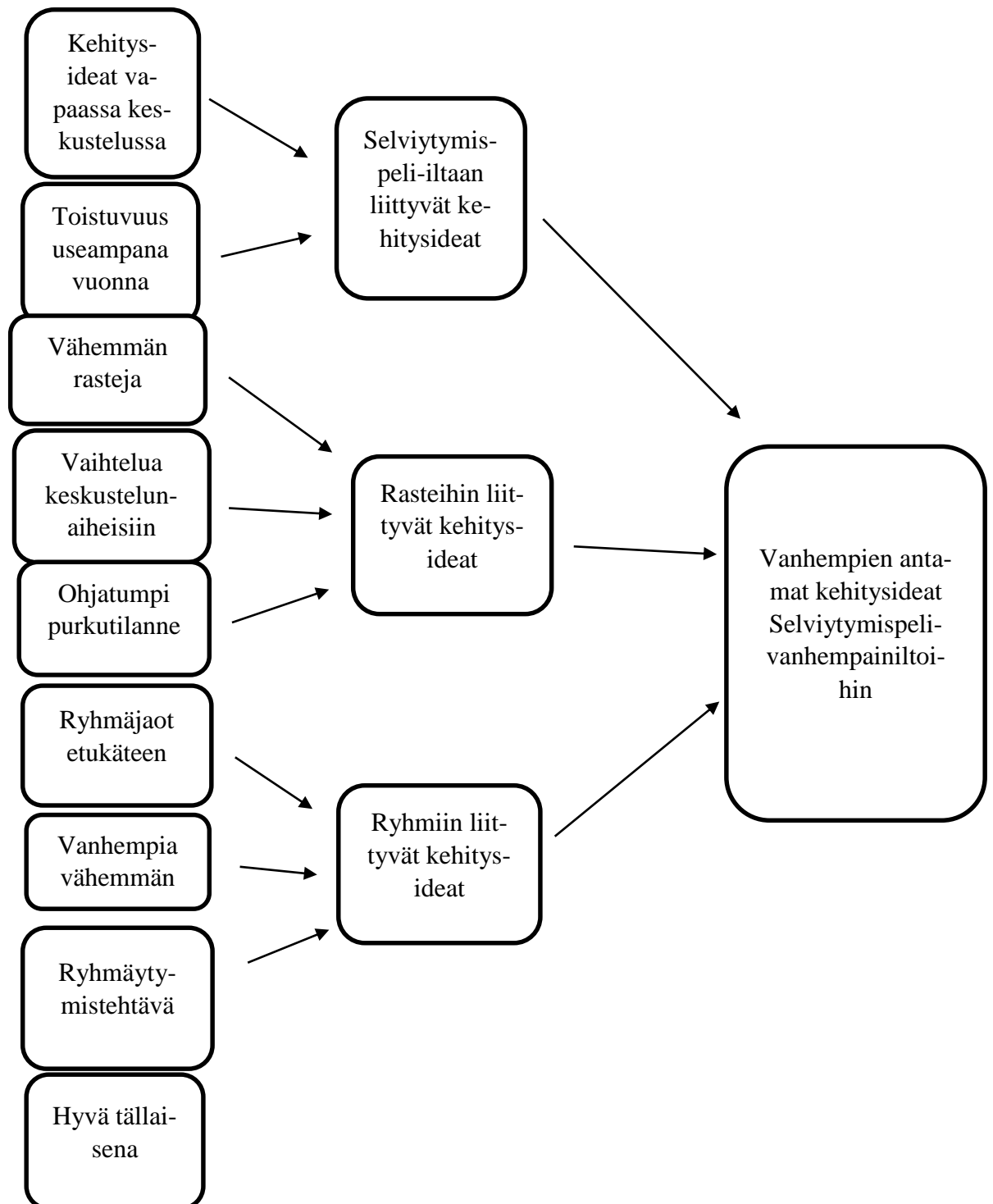
Ryhmiin liittyvissä kehitysideoissa toivottiin ryhmäjakoja tekemistä etukäteen ja että vanhempia olisi vähemmän paikalla. Yhdessä vastauksessa toivottiin ensimmäisenä rastina kaikille ryhmille ryhmäytymistehtävää. Kahdessa vastauksessa ilmeni, ettei vastaaja osannut sanoa kehitysideoita ja että Selviytymispeli-ilta oli hyvä tällaisenaan.

”Hyvä tällaisena.”

”ehkä hieman huonot aiheet...kun jo muutenkin niistä puhutaan.”

”...purkutilannetta voitaisiin ehkä vielä mieltää ohjatummaksi.”

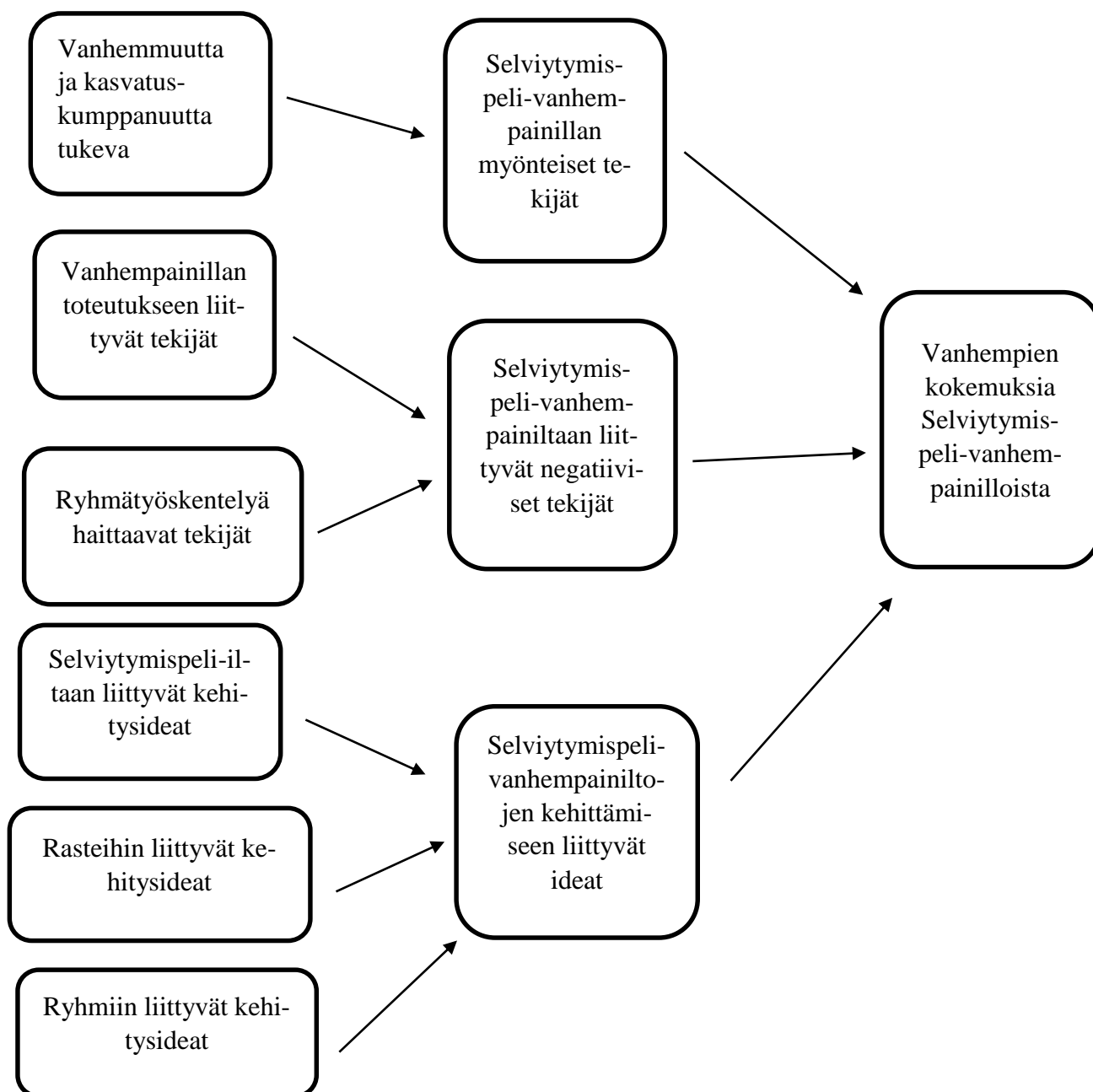
”...vähemmän rasteja ja samantyylinen ilta useampana vuonna, niin tulisi tutuksi toimintaperiaate.”

Kuvio 7. Vanhempien antamat kehitys-ideat Selviytymispeli-vanhempainiltoihin

9.4 Yhteenveto vanhempien kokemuksista Selviytymispeli-vanhempainilloista

Tutkimukseen kerätyn aineiston analyysin perusteella muodostui vanhempien kokemuksista kolme pääluokkaa: selviytymispeli-vanhempainillan myönteiset tekijät, selviytymispeli-vanhempainillan negatiiviset tekijät ja selviytymispeli-vanhempainilloihin liittyvät kehitysideoita. Kaikki kolme pääluokkaa yhdistettiin yhdistävään kategoriaan Vanhempien kokemuksia Selviytymispeli-vanhempainilloista.

Kuvio 8. Vanhempien kokemuksia Selviytymispeli-illoista

10 POHDINTA

10.1 Tulosten tarkastelu

Vanhemmilta saatu palaute Selviytymispeli-vanhempainilloista oli hyvin yhteneväinen aikaisempien tutkimusten kanssa, joissa oli kartoitettu vanhempien kokemuksia ja toiveita kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Yhteneväisyyttä ilmeni myös vanhempien kokemuksissa toiminnallisista menetelmistä.

Suomen vanhempainliiton teettämän Vanhempien Barometri- 2013 kyselyn mukaan vanhemmat toivoivat luokkakohtaisia, toiminnallisia yhteisiltoja, johon myös vanhemmat olisivat tervetulleita. Esille nousi toivomus saada tutustua samalla vanhempiin ja lapsiin, ryhmäytyä. Vanhempien Barometri- 2013 mukaan vanhemmat toivoivat keskustelua lasten ja vanhempien arjesta nousevista aiheista. Selviytymispeli-vanhempainillassa vanhemmille oli merkityksellistä tärkeistä asioista puhuminen sekä lapsiin ja vanhempiin tutustuminen. Positiivisena koettiin kosketuksen saamisen eri lailla eläviin perheisiin.

Selviytymispeli-vanhempainilloista vanhemmilta kerätyssä aineistossa vertaistuki nousi vahvasti esille. Aikaisemmat tutkimukset tukevat runsaasti vertaistuen merkitystä, etenkin vanhemmuuden tukemisessa. Selviytymispeli-vanhempainilta koettiin koulun ja kodin yhteistyötä tukevana. Etenkin illan vapaamuotoisuus ja toiminnallisuus nousi positiivisena palautteista. Vanhempainillan ilmapiiri koettiin avoimeksi. Selviytymispeli-vanhempainillat tarjosivat hyvän vaihtoehdon perinteisille vanhempainilloille. Kujalan (2015) opinnäytetyössä vanhemmat kokivat vertaistukeen perustuvan ryhmätoiminnan voimauttavana ja vertaistukea antavana. Toiminnalliset menetelmät tarjosivat uusia tapoja löytää voimavaroja ja ryhmäläisten erilaisuus koettiin voimavarana. Lohilahden ja Sievälän (2014) opinnäytetyössä vanhemmat odottivat koululta enemmän yhteisöllistä toimintaa, johon voisivat antaa oman panoksensa. Kasvatuskumppanuutta kehittävinä tekijöinä nimettiin erilaiset yhteisöllisyyttä ja osalli-

suutta vahvistavat toimintatavat, kuten koulun järjestämät erilaiset tapahtumat. Lohilahden ja Sievälän (2014) tutkimuksessa vanhemmat liittivät kasvatuskumppanuuteen mm. avoimuuden ja yhteisöllisyyden ja toimivan vuorovaikutuksen.

Riihelä-Palmun (2008) mukaan toiminnalliset menetelmät tukevat kielellistä ilmaisu- ja tunteiden ja elämäntilanteen jäsentämisestä. Selviytymispeli-vanhempainillan aiheet koettiin ajankohtaisiksi ja toiminnalliset rastit auttoivat asioiden käsittelyä ryhmissä. Palo-vaaran ja Silta-ahon (2009) tutkimuksen mukaan vanhemmat kokivat ajoittain vaikeaksi keskustella lasten kanssa päihteisiin ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Sekä vanhemmat että koululaiset tarvitsevat tukea ja ohjausta käydäkseen perheessä keskustelua tärkeäksi ja vaikeiksikin koetuista asioista. Ilman sitä nuorelta jää puuttumaan aikuisen tuki. Selviytymispeli-vanhempainilta on osaltaan tukemassa lasten ja vanhempien välistä avoimuutta, tarjoamalla vertaistukea ja mahdollisuuden yhdessä keskustella haastavistakin (päihteet, tupakka, viihde, kodin ja koulun säännöt) lasten ja vanhempien elämään liittyvistä asioista.

Stjernan ja Westerholmin (2009) opinnäytetyön mukaan vertaistuen yleisimmät hyödyt ilmenivät sosiaalisen, emotionaalisen ja tiedollisen tuen muodossa. Vanhempien mukaan samassa elämäntilanteessa olevien vanhempien kanssa käydyt keskustelut olivat hyödyllisiä ja vanhemmat kokivat tullessa paremmin ymmärretyiksi. Vertaistuellalla oli vanhempien itseluottamusta parantava vaikutus ja se vahvisti vanhemmuutta. Saatu tuki vahvisti myös lapsen ja aikuisen välistä suhdetta. Samanlaiseen johtopäätökseen päädyttiin myös Mella-Ahon ja Sahisalmen (2015) opinnäytetyössä, jossa toiminnallinen ilta ja tehtävärastien aiheet tukivat nuorten ja huoltajien välistä dialogia.

Vanhempien Barometri- 2013 kyselyn mukaan vanhemmat toivoivat voivansa osallistua vanhempainillan suunnitteluun ja voivansa vaikuttaa vanhempainiltojen sisältöön (Suomen Vanhempainliitto 2015, 20-21.) Selviytymispeli-vanhempainilloista saadussa palautteessa toivottiin kehitysideoiden keräämistä vanhemmilta vapaassa keskustelussa ja vanhempainillan toistuvuutta useampana vuonna. Vanhemmat antoivat

Selviytymispeli-iltojen rasteihin liittyviä kehitysideoita. Rasteja toivottiin vähemmän ja aiheisiin toivottiin vaihtelua. Haaparannan (2014) opinnäytetyössä perheryhmiin osallistuneet vanhemmat toivoivat aiheiden tiiviimpää ja monipuolisempaa käsittelemistä, jottei aikaa kuluisi liikaa samoista aiheista keskustelemiseen. (Haaparanta 2014, 35.)

Ryhmiiin liittyvinä kehitysideoina Selviytymispeli-vanhempainiltoihin mainittiin ryhmäjakojen tekeminen etukäteen, vanhempia vähemmän ryhmissä ja illan ensimmäisenä rastina ryhmäytymistehtävä. Negatiivisena koettiin, että Selviytymispeli-vanhempainilta kesti liian vähän aikaa. Myllymäen (2013) opinnäytetyössä vanhemmilta saadun palautteen mukaan liian isossa ryhmässä toisiin vanhempiin tutustuminen koettiin hankalana. (Myllymäki 2013, 48.)

Osa vastaajista koki illat hyvinä tällaisenaan. Mella-Ahon ja Sahisalmen (2015) opinnäytetyössä ratkaisuna osallistujamäärän vähäisyyteen ja osallistujien sitoutumiseen nähtiin toiminnallisen vanhempainillan tulemisen tutuksi toistumalla. Toisena ratkaisuna ehdotettiin toiminnallisen vanhempainillan järjestämistä lauantai koulupäivänä, jolloin oppilailla olisi mahdollisuus pitää kertyneet tunnit vapaina ja monella huoltajallakin olisi paremmat mahdollisuudet saapua vanhempainiltaan. (Mella-Aho & Sahisalmi 2015, 25.) Nämä vaikuttivat hyviltä kehitysideoilta joita voisi soveltaa myös Selviytymispeli-vanhempainiltoihin. Näin saataisiin lisää aikaa Selviytymispeli-vanhempainillalle.

10.2 Pohdinta ja johtopäätökset

Koulun ja kodin yhteistyö pohjautuu lainsäädäntöön ja sitä toteutetaan kouluissa eri tavoin. Vanhempain Barometri-2015 mukaan kodin ja koulun välisessä yhteistyössä on edelleen kehittämisen varaa. Kyselyssä alakoululaisten vanhemmista vain 7% koki mahdollisuutensa osallistua koulun toimintaan erittäin hyvinä, 35% koki osallistumismahdollisuuden melko hyvänä. Koulun ja kodin välisen yhteistyön koki alakoululaisten vanhemmista lapsen koulussa riittävänä 50%. (Suomen Vanhempainliitto 2015, 20-21.)

Selviytymispeli-vanhempainilta näyttäytyy palautteen perusteella oivana työkaluna kodin ja koulujen välisen yhteistyön lisäämisessä. Toiminnallisuutensa, kodin, koulun ja yhteistyöverkostojen yhteen kokoavuutensa vuoksi Selviytymispeli-illat onnistuivat vastaamaan valtakunnallisestikin ilmenneisiin tarpeisiin kehittää vanhempainiltoja. Selviytymispeli-vanhempainillan vertaistukea tarjoavaa merkitystä ei voi vähätellä ja se on mitä parhain toimintamuoto kodin ja koulun sekä vanhempien ja lasten välisen vuorovaikutuksen tukemiseen.

Uudenlaisen toimintamuodon sisäänajo koulumaailmaan vaatii aikaa ja sitoutumista. Selviytymispeli-vanhempainillasta saadun palautteen mukaan vanhempainiltaan toivottiin toistuvuutta useampana vuotena, jotta toiminnallinen toimintaidea tulisi vanhemmille tutummaksi. Hyvin suunniteltu ilta, jossa panostetaan osallistujien ryhmäytymiseen, edesauttavat illan tavoitteiden toteutumista. Vanhempainillan kertaluonteisuus asettaa mielestäni vaatimuksia riittävälle ryhmäytymiselle, jotta osallistujat kokisivat olonsa riittävän vapautuneeksi avautuakseen ryhmässä, jossa henkilöt saattavat olla ennalta hyvinkin vieraita.

Selviytymispeli-illan voisi arki-illan sijaan sijoittaa lauantaina tapahtuvaan koulupäivään, jolloin asioiden käsittelyyn voisi jäädä enemmän aikaa. Vaihtoehtoisesti koko luokkatason toiminnallinen vanhempainilta voisi olla hyvä jakaa kahdelle illalle, jolloin väkeä olisi vähemmän ja se voisi poistaa kiireen ja kaoottisuuden tunnetta illasta. Sähköisen kyselyn perusteella Selviytymispeli-ilta koettiin pääasiallisesti myönteisenä ja hyvänä vaihtoehtona perinteisille vanhempainilloille vapaamuotoisuuden ja toiminnallisuuden vuoksi.

Syksyllä 2016 peruskouluissa käyttöön otetun uuden opetussuunnitelman mukaan vanhemmat nähdään keskeisenä osana koulujen toimintakulttuuria. Kasvatuskumppanuuden kehittyminen kodin ja koulun välillä edellyttää kohtaamisia, keskustelua ja yhteistä arvopohjaa, jossa ytimenä on lapsen etu ja oppiminen. (Siimes 2015.) Vaikka

Pois syrjästä-hanke päättyi 30.10.2016 on Selviytymispeli-vanhempainiltoja saatu istutettua Ulvilan alakouluihin ja jatkuvuutta iltojen suhteen on Friitalan ja Vanhakylän kouluihin tiedossa. Selviytymispeli-vanhempainillassa kerätään lapsilta ja aikuisilta kirjallinen palaute, mikä tuo illan järjestäjille tärkeää tietoa seuraavia Selviytymispeli-vanhempainiltoja silmällä pitäen. Vanhempia voisi ottaa iltojen suunnitteluun käyttämällä sähköistä kyselyä esimerkiksi illan aiheiden miettimisessä. Iltojen suunnittelun kannalta voisi olla hyvä tarjota vanhemmille mahdollisuuden antaa sähköisesti palautetta illoista, kun aikaa on kulunut 2-4vk. Näin voitaisiin saada lisätietoa kuinka kehittää Selviytymispeli-vanhempainiltoja eri kouluissa ryhmien ja keston osalta. Mielinkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisi selvittää niin lasten kuin iltaan osallistuvien ammattilaisten kokemuksia Selviytymispeli-illoista.

10.3 Tutkimuksen luotettavuus

Kylmän ja Juvakan mukaan tieteellinen tutkimus pyrkii mahdollisimman luotettavan tiedon tuottamiseen tutkittavasta ilmiöstä. Luotettavuuden arviointi keskittyykin siihen, kuinka luotettavaa tietoa tutkimuksella on kyetty tuottamaan. Luotettavuuden arviointi on tutkimuksen kannalta välttämätöntä, jotta voidaan arvioida tutkimustoiminnan ja tuotetun tiedon hyödyllisyyttä. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi-kirjasta käy ilmi, ettei laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita. Tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena, osiensa summana, jossa tutkimuksen sisäinen johdonmukaisuus painottuu. (Kylmä & Juvakka 2007, 127; Tuomi & Sarajärvi 2002, 134-135.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Pois syrjästä-hankkeen toiminnallisiin Selviytymispeli-vanhempainiltoihin osallistuneiden vanhempien kokemuksia. Tutkimuksen tavoitteena oli myös kehittää Selviytymispeli-vanhempainillan käytäntöjä. Tutkimuksen aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella syyskuulla 2016 Friitalan ja Vanhakylän koulujen oppilaiden vanhemmilta. Vanhemmat olivat osallistuneet Friitalassa ja Vanhakylän kouluissa Selviytymispeli-vanhempainiltaan yhdessä viidesluokkalaisten lastensa kanssa. Illat järjestettiin tammi-, ja maaliskuussa 2016.

Vanhemmille suunnattu kysely suoritettiin oppilaiden ollessa jo kuudennella luokalla. Kysely lähetettiin vanhemmille Wilma-viestijärjestelmän kautta ja vanhemmilla oli viikko aikaa vastata kyselyyn. Kyselyyn vastasi yhteensä $n = 18$ henkilöä. Kaksi vastausta jouduttiin kuitenkin hylkäämään, joten käytetyiksi vastauksiksi jäi $n = 16$. Kysely lähetettiin $n = 60$ vanhemmalle, joten vastausprosentti jäi alhaiseksi. Opinnäytetyön tekijän kiireisen aikataulun vuoksi kyselyä ei uusittu, vaan opinnäytetyössä päätettiin edetä saaduilla vastauksilla. Vastaukset olivat pääasiassa kokonaisia lauseita, mikä helpotti vastausten tulkintaa ja analysointia. Vanhempien vastaukset myös vastasivat hyvin esitettyihin kysymyksiin. Muutama vastaaja oli jättänyt yhden kysymyksistä vastaamatta. Osa vastaajista oli vastannut edellisessä kysymyksessä seuraavaan kysymykseen ja viittasivat vastaukseen ”kts. edellinen kysymys.”

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereinä pidetään uskottavuutta, vahvistettavuutta, reflektiivisyyttä ja siirettävyyttä. Tutkimuksen luotettavuus l. credibility tarkoittaa sitä, että tutkimustulokset vastaavat todellisuutta eli ovat totuudenmukaisia. Kerätty tutkimusaineisto, menetelmä ja analysointivaihe dokumentoitiin, joten ulkopuolisten on mahdollista tarkistaa ryhmittelyn ja tulkinnan. (Kylmä & Juvakka 2007, 128-129.)

Vahvistettavuus l. confirmability tutkimukselle saadaan luettamalla tulokset sillä, jota ne koskevat. Tässä opinnäytetyössä tulokset luettetaan Pois syrjästä-hankkeen projektisihteerillä, jolla hyvä kokemus ja näkemys Selviytymispeli-vanhempainilloista. Näin saadaan vahvistus tutkijan tulkinnalle ja tutkimustuloksille, etteivät ne ole tutkijan itse keksimiä. Vahvistettavuuden katsotaan liittyvän osaksi koko tutkimusprosessia ja edellyttää tutkimuksen tekijältä koko prosessin tarkkaa ylöskirjaamista niin, että muut tutkijat voivat pääosin seurata tutkimusprosessin kulkua. Aineiston avulla voidaan kuvata, miten tutkija eteni tuloksiinsa ja johtopäätöksiinsä. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.)

Tutkimustulosten analysoinnin jälkeen tuloksille haettiin vahvistusta myös ns. kriteerivaliditeetista, eli muiden tutkijoiden tutkimustuloksia hyödynnetään omien tulosten

tukena. Tutkimustuloksia vanhempien kokemuksille ja toiveille vanhempainiloille ja koulun ja kodin väliselle yhteistyölle löytyi. Tuloksia verrattiin esim. aikaisempiin opinnäytetöiden ja gradujen tuloksiin ja Vanhempain liiton valtakunnalliseen Vanhempien Barometri-kyselyn tuloksiin. (Kananen 2015, 353-355.)

Reflektiivisyys edellyttää tutkimuksen tekijältä tietoisuutta omista motiiveistaan ja lähtökohdistaan tutkijana, sekä miten on vaikuttanut saatuun aineistoon ja tutkimusprosessiin. Laadullisessa tutkimuksessa siirrettävyys tarkoittaa tutkimustulosten siirrettävyyttä vastaavanlaisiin tilanteisiin. Uskon, että Selviytymispeli-vanhempainilasta saatua palautetta voidaan hyödyntää ja verrata muualla järjestettäviin Selviytymispeli-vanhempainiltoihin. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.)

Kananen esittää Opinnäytetyön tekijän oppaassa, että riittävä määrä laadullisen tutkimuksen haastateltaviksi on 12-15 haastateltavaa. Toisin kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa, ei haastateltavien määrää voida etukäteen määrätä, vaan sen ratkaisevat aineisto ja tutkimusongelma. Sähköisellä kyselyllä saatiin riittävästi vastauksia tutkimusongelmaan, mutta suuremmalla vastausmäärällä olisi voitu saada vielä parempi saturaatio eli toisto vastauksille. Etenkin kysymys Selviytymispeli-iltoihin liittyvistä kehitysideoista olisi voinut hyötyä paremmasta saturaatiosta. Tutkimus oli laadullinen ja siinä ei pyritty yleistysten tekemiseen, vaan ymmärtämään ilmiötä, eli vanhempien kokemuksia Selviytymispeli-vanhempainiloista Friitalan ja Vanhakylän kouluissa. Siihen sähköisellä kyselyllä saatiin vastauksia. (Kananen 2015, 146, 353.)

10.4 Tutkimuksen eettisyys

Laadullinen terveystutkimus-kirjassa todetaan tutkimuksen uskottavuuden ja tutkijan eettisten ratkaisujen kulkevan täysin käsi kädessä. Opinnäytetyön prosessissa eettiset seikat ovat merkittäviä ja niissä epäonnistuminen voi viedä pohjan koko opinnäytetyöltä. Tutkimusprosessin edetessä tulee tutkijalle erilaisia eettisiä valintatilanteita ja eettisistä peruseriaatteista on tutkimusta tehtäessä oltava riittävän perillä. (Kylmä & Juvakka 2007, 137.)

Eettiset periaatteet juontavat ihmisoikeuksista ja kulminoituvat lainsäädäntöön. ”Lainsäädäntö onkin tärkein tutkimusta ohjaava tekijä. Tutkimuseettisiä periaatteita ovat haitan välttäminen, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus, rehellisyys, luottamus ja kunnioitus.” (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Opinnäytetyössä tutkimusaineiston keräämisen perustuessa tutkittavilta henkilöiltä saatuun tutkimusaineistoon, korostuu etiikan kannalta erityisesti tutkittavien suoja. Tutkittavien suojaan kuuluu saada riittävä ja ymmärrettävä tieto tutkimuksen tavoitteista, menetelmistä ja mahdollisista riskeistä. Tutkittavien osallistuminen tutkimukseen on täysin vapaaehtoista. Tutkittavalla on oikeus kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa tutkimuksen aikana. Osallistuja voi myös kieltää itseään koskevan aineiston käytön jälkikäteen. Tutkijan velvollisuus on varmistaa, että antaessaan suostumuksensa tutkimukseen osallistuja tietää mistä tutkimuksessa on kyse. Tutkimukseen kerätyt tiedot ovat luottamuksellisia, joten kerättyjä tietoja ei luovuteta ulkopuolisille, eikä tietoja käytetä muuhun kuin sovittuun tarkoitukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 128-129.)

Tutkittavien suoja varmistettiin opinnäytetyön tutkimusaineiston keruuvaiheessa kertomalla opinnäytetyön tarkoituksesta ja menetelmistä Friitalan ja Vanhakylän koulun rehtoreille kysyttäessä lupaa sähköisen tutkimuksen toteuttamiseksi koulun oppilaiden vanhemmille. Luvan myönnettyä molempien koulujen kanssa tehtiin Samkin viralliset sopimukset opinnäytetyön suorittamista varten. Lähestyttäessä vanhempia Wilma-sähköviestijärjestelmän kautta, vanhemmille lähetettiin saatekirje, jossa kerrottiin opinnäytetyön aiheesta, tutkimuksen tavoitteista ja menetelmistä. Saatekirje sisälsi myös lupauksen vastaajien anonymiteetin säilymisestä ja kerätyn aineiston asianmukaisesta hävittämisestä tutkimuksen valmistuttua. Itse sähköinen kyselylomake sisälsi luvananto-kohdan, jossa kerrottiin vastaamisen olevan vapaaehtoista. Klikkaamalla osallistuja antoi luvan vastaamiseen ja antamansa informaation tallentamiseen.

10.5 Pohdintaa opinnäytetyön prosessista

Opinnäytetyön aihe oli kiinnostava, mutta itse opinnäytetyön prosessi tuntui ajoittain haastavalta ja hankalalta. Hapuilevan ja harhailevan alun jälkeen aihe alkoi selkeytyä, kuten koko opinnäytetyön prosessi.

Pienten koululaisten vanhempana asenteeni kodin ja koulun välistä yhteistyötä kohtaan ovat opinnäytetyön myötä muuttunut. Etenkin ymmärrys siitä mitä yhteistyö parhaimmillaan voi olla. Käsitteinä ”kasvatuskumppanuus” ja ”dialogisuus” eivät edusta ainoastaan kasvatustieteiden ammattilaisten ammattikieltä, vaan ne myös kuvaavat mitä vanhempana on lupa odottaa koululaitokselta. Myös käsitys ”vanhemmuudesta” syveni. Yhteistyö kodin ja koulun välillä perustuu yhteiseen dialogiin lasten parhaaksi. Yhteisymmärrystä ei voi myöskään olla ilman kommunikaatiota. Selviytymispeli-vanhempainilta ja siitä kerättyyn palautteeseen syventymällä olen vakuuttunut vertais-tuen myönteisestä vaikuttavuudesta. Vanhemmuus on haastavaa ja myös lapsiin kohdistuu paljon paineita sekä vaikutteita. Yhteisöllisyys, avoin asioista puhuminen ja jakaminen tukevat vanhempia kasvatustehtävässään ja lisäävät lasten turvallisuuden tunnetta. Kodin ja koulun yhteistyöllä voidaan saada paljon hyvää aikaiseksi.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kaiken kaikkiaan opettavainen prosessi, joka kysyy sekä sitkeyttä että pitkäjänteisyyttä, mutta tarjoaa samalla syvemmän näkökulman tutkittavaan aiheeseen. Opinnäytetyön viimeisiä lauseita kirjoittaessa jään toivomaan, että Selviytymispeli-vanhempainillat vakiinnuttavat asemansa Satakuntalaisissa kouluissa ja yhä useampi koulu kiinnostuu käyttämään enenevässä määrin toiminnallisia toimintamuotoja osana koulun toimintakulttuuria

LÄHTEET

- Anttila, P. 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Aikatiimi Oy: Hamina.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Haaparanta, O. 2014. Vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmien kehittäminen ohjaajien näkökulmasta Satakunnassa. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 25.11.2016. <http://www.theseus.fi/>
- Herukka, S & Limma, S. 2014. Kodin, koulun ja verkostojen yhteistyöllä saavutetaan lasten ja nuorten hyvää oloa. Vanhempien kokemuksia koulun ja verkostojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. AMK-opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu. Viitattu 24.11.2016. <https://www.theseus.fi/>
- Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hämeen ammattikorkeakoulun www-sivut. Viitattu 26.4.2016. <http://www.hamk.fi/>
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 202. Jyväskylä.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOY.
- Kekkonen, M. 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus ja kehittämiskeskus. Raportteja 281/2004.
- Koskimies, M. Pyhäjoki, J. & Arnkil, T.E. 2012. Hyvien käytäntöjen dialogit - Opas dialogisen kehittämisen ja kulttuurisen muutoksen tueksi. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Kujala, L. & Loukimo, M. 2015. Humitupa- vertaisryhmä vanhemmuuteen. uuden ryhmäohjausmallin luominen Huolen Mieltämön perheiden palveluihin. AMK-opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.11.2016. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/96279/Kujala_Laura.pdf?sequence=2
- Kyhä, H., Halinen, M. & Mäkelä, K. 2015. Uusia työmuotoja ja menetelmiä työhön. Vinkkeli 15:18-19. Viitattu 13.12.2015. <http://www.satshp.fi/tietoa-meista/organisaatio/Vinkkeli>.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lepistö, M. 2009. Kodin ja koulun yhteistyö lapsen kasvun ja kehityksen tukena alakoulussa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu-tutkielma. Viitattu 23.11.2016.

https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19957/URN_NBN_fi_jyu-200904081393.pdf

Lohilahti, S & Sievälä, A. 2014. Vanhempien odotuksia kasvatuskumppanuudesta Kempeleen Santamäkitalon koulussa. AMK- opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.11.2016. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86123/Lohilahti_Sofia_Sievala_Anni.pdf;jsessionid=FADC33F47D764851C7A6D61485191BEE?sequence=1

Luosujärvi, M-M. 2013. Yhteisöllisyyttä koulun arkeen. Teoksessa J. Helenius (toim.) Reissuvihkosta dialogiin – ideoita koulun ja kodin yhteistyöhön. Viitattu 2.5.2016. https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaa-wwstructure/113074_reissuvihkosta_dialogiin_ideoita_kodin_ja_koulun_yhteistyohon.pdf

Mella-Aho, S. & Sahisalmi, J. 2015. Neljäs askelma: Toiminnallinen vanhempainilta siirtymävaiheeseen. AMK-opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.12.2015. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015112517632>

Metso, T. 2014. Lisää vuorovaikutusta vanhempainiltoihin. Koti ja koulu 2014, 14-15. Viitattu 26.4.2016. <http://www.vanhempainliitto.fi/lehti2014/>

Myllymäki, M. 2013. Neppis-ryhmä. AMK-opinnäytetyö. Viitattu 25.11.2016. <http://www.theseus.fi/>

Norvapalo, P. `Kasvatuskumppanuus`. Onervan blogi. 14.8.2014. Viitattu 2.5.2016. <https://www.onerva.fi/kasvatuskumppanuus/>

Palovaara, N & Silta-aho, S. 2009. Vanhemmat lapsen tukena arkena ja vapaa-aikana. AMK-opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.11.2016. <https://www.theseus.fi/>

Pitkäranta, A. 2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle. Työkirja. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 26.4.2016. <https://www.samk.fi/>

Riihelä-Palmu, S. 2008. ”Eri teitä samalle laiturille”. Toiminnalliset menetelmät perheneuvolan sosiaalityössä. Tampereen yliopisto: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Pro gradu-tutkielma. Viitattu 23.11.2016. <https://tampub.uta.fi/>

Satakunnan Sairaanhoidopiirin www -sivut 2016. Viitattu 13.1.2016. www.satshp.fi/tutkijoille/tutkimus-ja-kehittamistoiminta/kaynnissa-olevat-hankkeet/poissyrjasta/Documents/SELVIITYMISPELI

Siimes. `Koti ja koulu – kohti kasvatuskumppanuutta`. Opetin, opetusta elämää varten. 25.9.2015. Viitattu 26.4.2016. <http://www.opetin.fi/blogi/koti-ja-koulu-kohti-kasvatuskumppanuutta/>. Viitattu 21.1.2016. <http://www.espoo.fi/>

Seppänen, Eeva-Leena 1997: Vuorovaikutus paperilla. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) Keskustelunanalyysin perusteet. Tampere: Vastapaino, 18-31.

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2016. Viitattu 8.1.2016. <http://stm.fi/kaste>

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma KASTE 2012-2015. 2012. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:1. Viitattu. 20.11.2016.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112146/STM_2012_%20KASTE_FI_uusi.pdf?sequence=3

Stjerna, L. & Westerholm, A. 2009. Vertaistukea vanhemmuuteen- kirjallisuuskatsaus. AMK-opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.11.2016.

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4591/Vertaistukea+vanhemmuuteen.pdf?sequence=1>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut. Viitattu 21.1.2016. <https://www.thl.fi>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. Viitattu 23.11.2016.

<https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/tietopakettit/monimuotoiset-perheet/uusperhe/vanhemmuuden-roolit>

Tuomi, Jouni. & Sarajärvi, Anneli 2002: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vanhempien barometri 2012. Suomen Vanhempainliitto: Koululaisten vanhempien näkemyksiä kouluhyvinvoinnista. Viitattu 13.1.2016. <http://www.vanhempainliitto.fi/barometri>

Vanhempien barometri 2015. Suomen Vanhempainliitto: Koululaisten vanhempien näkemyksiä kouluhyvinvoinnista. Viitattu 13.1.2016. <http://www.vanhempainliitto.fi/barometri>

Vartiainen, P. 2004. Arviointimenetelmiä sosiaalihuollossa. Teoksessa T. Pakarinen & H. Tamminen (toim.) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuloksellisuuden arviointi. Helsinki: Työturvallisuuskeskus, Kuntayhtymä, 90.

Liite

Tutkimuskysymykset:

- 1. Mitä hyvää Selviytymispeli-vanhempainilloissa oli vanhempien kokemana?**
- 2. Mitä huonoa Selviytymispeli-vanhempainilloissa on?**
- 3. Miten Selviytymispeli-vanhempainiltoja voitaisiin kehittää?**

Liite 2

Hyvä vastaanottaja!

9.9.2016

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajan tutkintoon johtavassa hoitotyön koulutuksessa. Teen opinnäytetyötä, joka liittyy Ulvilan peruskouluissa järjestettyihin toiminnallisiin Selviytymispeli-vanhempainiltoihin. Toiminnalliset Selviytymispeli-illat olivat osa nyt päättyvää Pois syrjästä- projektia. Opinnäytetyön avulla on tarkoitus kartoittaa miten aikuiset Ulvilan alueella kokivat järjestetyt illat ja miten Selviytymispeli-iltoja voitaisiin jatkossa kehittää vastaamaan yhä enemmän vanhempien illoille asettamia tarpeita ja toiveita. Tarvitsisin opinnäytetyöhöni erityisesti vanhempien kokemuksia illoista.

Vaikka Selviytymispeli-illoista on vierähtänyt aikaa, uskon sähköiseen kyselylomakkeeseen vastaamisen onnistuvan siitä huolimatta. Sähköinen kyselylomake aukeaa alla olevasta linkistä ja siihen vastataan nimettömänä. Antamanne vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja niitä käytetään vain opinnäytetyöhön. Yksittäisen vastaajan tunnistaminen aineistosta on mahdotonta. Aineiston purun ja analysoinnin jälkeen kerätty aineisto tuhoaan.

Sähköinen lomake sisältää mm. tiivistelmän Selviytymispeli-illasta ja kolme kysymystä, joihin saa vastata vapaasti omin sanoin. Vastaamiseen kuluu n. 10-15 minuuttia. Lomakkeen lopussa on ”submit”- painike jolla saa täytetyn kaavakkeen lähetettyä minulle. Pyydän teitä ystävällisesti täyttämään kyselylomakkeen 18.9.2016 mennessä. Opinnäytetyön nimi on Selviytymispeli – Pois syrjästä-hankkeen toiminnalliset vanhempainillat vanhempien kokemana ja se tullaan julkaisemaan internetissä osoitteessa www.theseus.fi.

Linkki kyselylomakkeeseen

<https://docs.google.com/forms/d/1afSyKKSaM4-fwegOw764X9SyUIZ0aZtKSESVsV2SQ-Y/edit>

Linkki Mitä on Selviytymispeli?

<http://www.satshp.fi/tutkijoille/tutkimus-ja-kehittamistoiminta/kaynnissa-olevat-hankkeet/poissyrjasta/Documents/SELVIYTYMISPELI%20esite%20ja%20opas.pdf>

Ystävällisin terveisin

Anne Mikkola

Hoitotyön opiskelija, SAMK

Liite 3
(1)

8.11.2018 Kysely Selviytymispeli-vanhempainilloista Friitalan ja Vanhakylän kouluissa

Kysely Selviytymispeli-vanhempainilloista Friitalan ja Vanhakylän kouluissa

Suostumus kyselyyn osallistumiseen

1. Missä koulussa osallistuit Selviytymispeli-iltaan?
Mikä on ainoa vaihtoehto.

Friitala
Vanhakylä

2. Vanhemman sukupuoli
Mikä on ainoa vaihtoehto.

mies
nainen

3. Kaikki annetut tiedot käsitellään luottamuksellisina siten, ettei vastaajan henkilöllisyyden selvittäminen ole ulkopuolisille mahdollista. Osallistuminen kyselyyn on täysin vapaaehtoista.
Mikä on ainoa vaihtoehto.

Annan luvan kyselyssä antamani tietojen tallentamiseen.

Mikä Selviytymispeli on?

Selviytymispeli on 5-6. luokkalaisten ja heidän vanhempiansa/hoitajiensa yhteinen vanhempainilta. Toiminnallisen illan aikana lapset ja vanhemmat/hoitajat pohtivat yhdessä lapsen ja lapsiperheen arkielämään liittyviä asioita pohdinta- ja toimintarastien kautta. Tavoitteena on lisätä vanhempien ja lasten sekä koulun ja vanhempien välistä yhteistyötä. Toiminnallisen illan aikana käydään läpi kuusi rastiä, joissa pohdittavat aiheet liittyvät esim. tupakointiin, viihteeseen (puhelin- ja ruutuajat, ikärajat jne.), kodin ja koulun sääntöihin (kotintuloajat), pähteisiin ym.

Rastinaat varten vanhemmat/hoitajat ja lapset jakautuvat ryhmiin siten, että saman perheen jäsenet ovat eri ryhmässä ja suorittavat radan saman ryhmän kanssa. Ryhmästä valitaan kirjunki oppilas, joka kirjoittaa ryhmän pohdinnat paperille. Radan lisäksi keskustelua käydään aiku- ja loppukeskustelussa, jossa lapset ovat omassa ja vanhemmat/hoitajat omassa ryhmässään. Illa alkaa klo18 ja illan kesto on n. 2,5 - 3 tuntia.

Selviytymispeli-illan tavoitteena on lisätä eri hallintokuntien välistä yhteistyötä kunnassa. Vanhempainillan vetäjinä voivat toimia esim. koulukuraattorit ja -psykologit, terveydenhoitajat, nuoris- ja ark-työntekijät. Opettajalla ei ole illasta vetovastuuta. Opettaja järjestää illan aikana iltapäivän tarjolle ja hän voi seurata ryhmien toimintaa ja keskusteluja sekä hän voi ottaa osaa loppukeskusteluun. Selviytymispeli-illan jälkeen on toivottavaa, että opettaja käyttäisi yhden oppitunnin veman aikaa illan aiheista keskusteluun oppilaiden kanssa. Vanhemmat ja lapset täyttävät lopuksi Positiivinen viesti-laput. Selviytymispeli-illasta kerätään palaute vanhemmilta, oppilailta ja opettajilta.

Mitä hyvää Selviytymispeli-vanhempainillassa mielestäsi oli?

<https://docs.google.com/forms/d/1prpva6TwpkdeHkJqDDZ5Y7mU119Cn0yFwJ0rC/Medit>

LIITE 3
(2)

9.11.2016 Kysely Selviytymispeli-vanhempainiltoista Fritolan ja Varkkytän kouluissa

4.

Mitä huonoa Selviytymispeli-vanhempainillassa oli?

5.

Miten Selviytymispeli-vanhempainiltoja voitaisiin kehittää tulevaisuudessa?

6.

Powered by
Google Forms

Liite 4 (1)

Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Pääkategoria
<ol style="list-style-type: none"> 1. Keskustelut tärkeistä asioista. 2. Keskustelut hankaliskin asioista rakentavasti. 3. Sai keskustella muiden vanhempien kanssa. 4. Asioiden pohtiminen yhdessä. 5. Keskustelu lasten kanssa. 	Tärkeistä asioista keskusteleminen		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Helppo tapa tutustua myös vanhempiin ja lapsiin. 2. Kosketusta erilailla eläviin perheisiin. 3. Näki muita vanhempia. 4. Tutustuminen lapsen luokkakavereihin ja vanhempiin. 5. Muut tulivat tutuiksi. 6. Tutustui muihin vanhempiin ja myös lapsiin. 7. Lyhyt tutustuminen. 8. Tuli tutummaksi muiden vanhempien ja oman lapsen luokkakaverien kanssa 	Lapsiin ja vanhempiin tutustuminen	Vertaistukea antava	Selviytymispelivanhempainiltojen positiiviset tekijät
<ol style="list-style-type: none"> 1. Oltiin yhdessä. 2. lapset ja aikuiset olivat yhdessä. 3. Yhteinen tekeminen. 4. Yhteistyö vanhempien ja lasten kanssa. 5. Toimimme kaikki yhdessä. 6. Lasten ja vanhempien yhteinen aika. 	Yhdessäolo ja yhdessä toimiminen.		

LIITE 4 (2)

<ol style="list-style-type: none"> 1. Vaihtelua perinteisiin vanhempainiltoihin. 2. Mielekäs vaihtoehto vanhempainillalle. 3. Enemmän tämän tyyliä vanhempainiltoja. 4. Iltojen järjestäminen hyvä asia. 	<p>Hyvä vaihtoehto perinteiselle vanhempainillalle.</p>	<p>Koulun ja kodin yhteistyötä tukeva</p>	<p>Selviytymispeli- vanhempainilto- jen positiiviset tekijät</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Illan vapaamuotoisuus hyvä asia. 2. Hyvät/ajankohtaiset aiheet. 3. Tehtävät/rastit/kirje hyviä. 5. Hyvä avoin ilmapiiri. 6. Iltojen toiminnallisuus hyvä asia 	<p>Vapaamuotoisuus ja toiminnallisuus hyvä asia.</p>		

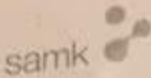
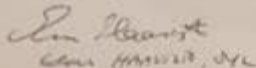
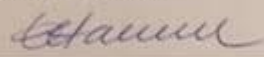
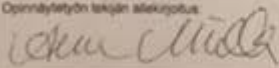
LIITE 4(3)

Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Pääkategoria
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilta rastien osalta sekavanoloinen. 2. Asiasisältö aikaan nähden pientä. 3. Asioista tulee puhuttua muutenkin. 	Illan sisältöön liittyvä tyytymättömyys	Vanhempainillan toteutukseen liittyvät tekijät	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Liian vähän aikaa. 2. Liian vähän aikaa. 3. Aika lyhyt ja rajallinen. 	Liian vähän aikaa		Selviytymispeli-vanhempainiltoihin liittyvät negatiiviset tekijät
<ol style="list-style-type: none"> 1. En keksi mitään huonoa. 2. Ei huonoa. 3. Ei kai mitään huonoa. 	Ei huonoa sanottavaa illasta		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ei oltu yhtään oman lapsen kanssa. 2. Ryhmäläiset liian vieraita toisilleen. 3. Ryhmäjako hankalaa ja kiusallista. 4. Kaikkien ajatukset eivät tule esille. 	Vieraiden kanssa ryhmässä olo hankalaa	Ryhmätyöskentelyä haittaavat tekijät	

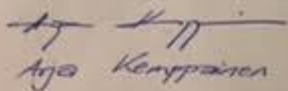
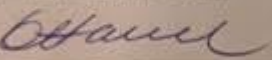
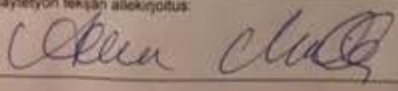
IITE 4 (4)

Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria 1	Alakategoria 2	Pääkategoria
1. Kehitysideoita syntyisi vapaassa keskustelutuokiossa	Kehitysideat vanhemmilta		
1. Saman tyylinen ilta useampana vuonna	Toistuvuus useampana vuonna	Selviytymispeli-iltaan liittyvät kehitysideat	Selviytymispelivanhempainiltojen kehittämiseen liittyvät ideat
1. Vähemmän rasteja	Vähemmän rasteja	Rasteihin liittyvät kehitysideat	
1. Vaihtelemalla keskustelunaiheita 2. Liian tutut aiheet	Vaihtelua keskustelunaiheisiin		
1. Ryhmät voisi laatia etukäteen.	Ryhmäjaot etukäteen	Ryhmiin liittyvät kehitysideat	
1. Vähemmän vanhempia per ilta	Vanhempia vähemmän		
1. Ensimmäinen rasti ryhmäytymistehtävä	Ryhmäytymistehtävä		
1. Hyvä tällaisena			

Liite 5

 SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU SATAKUNTA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES		OP97A
		1 / 2
SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä		
Opinnäytetyön tekijä Anne Maria Mikkola		
Opiskelijanumero: 1401316	Ajoitusryhmä te113SP48	
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma		
Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite Erja Hannula lehtori, TH.ESH.SHO.TIM Terveystieteiden Satakunnan ammattikorkeakoulu, Terveys osaamisalue GSM+ 35844710815		
Toimeksiantaja, yhteysthenkilön nimi, sähköposti, puhelinnumero, osoite ja y-tunnus Henna Kyhä, henna.kyha@satshp.fi p. 044 7079700 projektsuunnittelija Riitta Nieminen, Satshp, p. 044 7079278 riitta.nieminen@satshp.fi		
Opinnäytetyön nimi Pois syrjästä-hankeen toiminnalliset Selvitysmapeli-vanhempainilät vanhempain kokemana		
Työn etenemisajataulu lokakuu 2015- lokakuu 2016 Tarkempi selvitys on sopimuksen liitteenä olevassa hyväksytyssä tutkimus-projektsuunnitelmassa.		
Tätä sopimusta koskevat ennakkoydyt pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, ennakkoydyt ratkaistaan Satakunnan käräjäoikeudessa. Tätä sopimusta on laadittu 2 kappaleita, yksi kullekin osapuolelle.		
Olemme lukieneet sopimusehdot (sivu 2) ja hyväksyimme ne.		
Päiväys		
Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimi ja nimen selvitys Erja Hannula, OYL		
Osaamisalueen johtajan allekirjoitus ja nimen selvitys SAMK / Puhd. Laitos -loh.		
Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus 		
Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus Anne Mikkola		

Liite 6

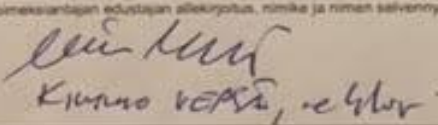
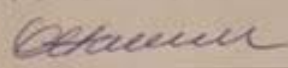
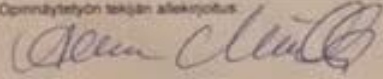
SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä	
Opinnäytetyön tekijä Anne Maria Mäkkölä	
Opiskelijanumero: 1401316	Aloituserhmä NHT135B4B
Koulutusohjelma: Hoitotyön ohjelma	
Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: Erja Hannula lehtori, TH, ESH, SHO, TM Timivastaava, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Terveys osaamisalue/Fritalan koulu GSM +358447109815	
Toimeksiantaja, yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelinnumero, osoite ja y-tunnus: Fritalan koulu rehtori Arja Kemppainen, arja.kemppainen@ulvila.fi, GSM 040 0134802 Pitkarannantie 31, 28400 Ulvila	
Opinnäytetyön nimi: Pois syrjästä-hankkeen toiminnalliset Selviytymispeli-vanhempainillat vanhempien kokemana	
Työn etenemisaikataulu: lokakuu 2015-lokakuu 2016 Sopimus perustuu hyväksytyyn tutkimus-/projekti suunnitelmaan.	
Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, erimielisyydet ratkaistaan Satakunnan käräjäoikeudessa. Tätä sopimusta on laadittu 3 kappaleita, yksi kullekin osapuolelle.	
Olemme lukeeet sopimusehdot (sivu 2) ja hyväksymme ne.	
Päiväys: 8.9.2016	
Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimi ja nimen selvitys: Arja Kemppainen rehtori	
Osaamisalueen johtajan allekirjoitus ja nimen selvitys: SA4K / Tuntti Seurakirjasto - Udi	
Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus: 	
Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: 	

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU
SATAKUNTA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OP07A
1 / 2

samk

SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä

Opinnäytetyön tekijä Anne Maria Mikkola	
Opiskelijanumero: 1401316	Alpueuryhmä 10HT12584B
Koulutusohjelma Hoitotyön ohjelma	
Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: Erja Hannula-lehto, TH, ESH, SHO, TM Terveystieteiden osasto, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Terveystieteiden osasto GSM +358447109815	
Toimeksiantajan yhteystietojen nimi, sähköposti, puhelinnumero, osoite ja y-tunnus: Vanhustyön koulu, Hakate 4, 29450 VANHA-LUUVILA Rehtori Kimmo Veppä 0400 134 849 / kimmo.veppa@uvila.fi	
Opinnäytetyön nimi: Piva syöpästä-hankkeen toiminnalliset Selvitysmenetelmät vanhempien kokemana	
Työn etenemisaikataulu: lokakuu 2015-lokakuu 2016 Sopimus perustuu hyväksytyyn tutkimus-työsuunnitelmaan.	
Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, erimielisyydet ratkaistaan Satakunnan käräjäoikeudessa. Tätä sopimusta on laadittu 3 kappaleita, yksi kullekin osapuolelle.	
Olemme lukiessamme sopimusehdot (sivu 2) ja hyväksyimme ne.	
Päiväys: 9.9.2016	
Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimi ja nimen selvitys: Kimmo Veppä, rehtori	
Osaamisalueen johtajan allekirjoitus ja nimen selvitys: SAMK / Pirkko Lemminkäinen -tohtori	
Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus: 	
Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: ANNE MIKKOLA	